A°. 1863. N°. 16. Woensdag 25 Februarij. Twaalfde Jaargang.

JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERL.-INDIË.

Abonnementsprijs per half jaar.

Voor *Batavia* . . . . ƒ 12,50.
» *Java* . . . . 15,—.
» *de Buitenbezittingen* . . . . . . 15,—.
» *Nederland* . . . . 22,50.

De betaling geschiedt vooruit — Brieven franco.

Hoofd-Bureau: te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; **Agenten:** te *Samarang*, DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija*, LE ROY & Co.; te *Pasoeroean*, WEIJERMANS & Co.; te *Cheribon*, BLOK & Co.; te *Tagal*, Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen*, C. A. VAN DER VOORT; te *Padang*, VAN ZADELHOFF & FABRITIUS; te *Amboina*, A. HARMSEN & Co.; te *Makassar*, K. SUTHERLAND, en voor *Nederland*, J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te *Amsterdam*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

Prijs der Advertentiën.

Voor de vijf woorden . . . . . . ƒ 0,50.
» idem bij eerste of meerdere herhaling . . . 0,25.
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de Mail-Editie dezelfde prijs.
Inzending der Advertentiën op den dag der uitgave vóór 11 uur.

Bij deze Courant behoort een
BIJVOEGSEL.

Sluiting der Mail,
op Zaturdag den 28sten Februarij.
De Fransche Mail
sluit op *denzelfden datum.*

Vendutiën.

Donderdag 26 Februarij
Voor het kollegie van Boedelmeesteren.
en
Voor het kommissiehuis van van den Biesen & Co.
Vrijdag 27 Februarij
Voor het woonhuis van den Heer van der Crab door Schender & van der Crab.
en
Voor het kommissiehuis van Cassalette & Co.
Zaturdag 28 Februarij
Exekutie bij Bina Hassan.
Maandag 2 Maart.
Voor het woonhuis van den Heer J. van Lennep door Cassalette & Co.
en
Voor het kommissiehuis van van den Abeelen & Co.
Dingsdag 3 Maart.
Voor de toko van den Heer Charles op Passer Senin.
en
In 't vendu-lokaal van Sapanhout.
Woensdag 4 Maart.
Voor het woonhuis van den Heer Vetter door Gebr. Roselje & Co.
en
Voor het kommissiehuis van John Pryce & Co.
Donderdag 5 Maart.
Voor het woonhuis van den Heer van de Poll te Meester Cornelis.
en
Voor het kommissiehuis van van Slooten, Morgan & Co.
Vrijdag 6 Maart.
Voor het lokaal der Weeskamer.
en
Houtvendutie door John Pryce & Co.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

J. C. TASCH
met
F. W. HORN.

BATAVIA, 25 Februarij 1863. (731)

Bevallen van een ZOON Mevrouw *J. Mersen Senn van Basel*, geb. *Batin Bik.*

BATAVIA, 14 Februarij 1861. (750)

Bevallen van een ZOON *E. G. H. Dieudonné*, geboren *Goldman.*

BATAVIA, 22 Februarij 1863. (732)

Bevallen van eene DOCHTER de Echtgenoot van
A. P. STRUIJCK.

BATAVIA, 23 Februarij 1863. (740)

Op den 1sten Januarij overleed te Amsterdam *Johannes Theodoor*, geliefde Zoon van
T. A. BIK.

BATAVIA, den 24sten Februarij 1863.
Eenige Kennisgeving. (746)

VENDUTIE
op Vrijdag, den 27sten Februarij,
voor het Commissiehuis van
CASSALETTE & Co.,
van
SPIEGELS en SCHILDERIJEN, PORCELEINWERK,
Hangklokken, Japansche Matten, Alcativen, Behangselpapier, Jaconets, Wollen dekens.
Verder:
BIJLEN en HAMERS, VOGELKOOIJEN, enz.
Benevens:
50 doz. Amerik. STOELEN, WIP- en KINDERSTOELEN en KANTOOR- en ZAKBOEKEN.
en
eene factuur Japansche Goederen,
als: Prachtige Vazen, Kopjes, Waschstellen, benevens: Dames Schrijftafels, Knapen, Ronde Tafels, Cassettes, Naaikistjes, Vioolkisten, Likeurkeldertjes, Sambalbakken, Hoimbredoozen, alles van het fraaiste lak, Kisten met doosjes en mandjes, 50 rollen Matten, 10 stel Koffers, enz. (716)

Op de Vendutie
van Vrijdag den 27 Februarij a.s.,
bij CASSALETTE & Co.,
zal nog worden verkocht:
Een Factuur WIJNEN van superieure kwaliteit,
als:
RHIJNWIJN, LAUBENHEIMER en JOSEPHSHöFER, HAUT SAUTERNE, echte PORT-à-PORT, BOURGOGNE CHAMBERTIN, MUSCAT FRONTIGNAN, enz.
benevens:
80 Vaten AMERIKAANSCH MEEL, *pas aangebragt.* (766)

Op de Vendutie
van Vrijdag den 27sten Februarij,
voor het Commissiehuis van
CASSALETTE & Co.,
zal worden verkocht de vroeger aangekondigde:
PADI DORSCH MACHINE MET ROSMOLEN.
Zooals dezelve opgesteld in hunne Pakhuizen te bezigtigen is. (725)

VENDUTIE
op Vrijdag den 27sten Februarij,
voor een huis op ***Goenong-Sahari***,
door
Schreuder en van der Crab,
van
Diverse Boedels van vertrekkende personen,
als: Kasten, Stoelen, Tafels, Banken, Ledikanten, Spiegels en Schilderijen, Consoles met Marmeren bladen, enz., enz.
Voorts: Wagens, Bendies en goedgedresseerde Wagen- en Bendiepaarden. (758)

Wegens vertrek zal
op de Vendutie van Vrijdag den 27sten Februarij,
op ***Goenong-Sahari***,
alsnog worden verkocht:
Een ligte Handwagen,
met lossen Bok, voor een en twee Paarden.
Een span goed gedresseerde WAGEN- en BENDIEPAARDEN, een goed gedresseerd sterk WAGEN- en BENDIEPAARD.
(739) SCHREUDER en VAN DER CRAB.

Op de Vendutie
van VRIJDAG, den 27sten dezer, voor een huis op **Goenoeng-Sahari** zullen alsnog worden verkocht:

12 pas aangebragte Preanger paarden,
waaronder twee goede spannen.
(744) SCHREUDER EN VAN DER CRAB.

VENDUTIE
op Vrijdag, 27 Februarij 1862,
wegens vertrek,
voor het woonhuis van den WelEdG. Heer
DOERRLEBEN,
op ***Meester-Cornelis***, door
Van Slooten, Morgan en Co.,
van eenen netten INBOEDEL,
bestaande uit mahonijhouten Consoles, ronde Tafels en Buffet met marmeren bladen, Canapés, groote Spiegels en Schilderijen, Etens-, Speel-, Wasch- en andere Tafels, Ledikanten, Stoelen, Knapen, Rottingmatten, Hang- en staande Lampen, Moderateurs, groote Kasten, Dispenskasten, Rakken, Martevanen, Porcelein-, Glas- en Aardewerk, Keukengereedschappen, Bloemen in potten.
Voorts:
Een span perfecte WAGENPAARDEN, 1 bruin BENDIEPAARD, 1 zoo goed als nieuwe MYLORD uit de fabriek van ***Oudart***, 1 VIS-à-VIS, 1 KINDERWAGEN met paard en tuig, 1 MODEL ZADEL met harnachement, GADOGANS, STALGEREEDSCHAPPEN, etc. (706)

VENDUTIE
op Maandag, den 9den Maart a. s.,
wegens vertrek:
ten huize van den WelEdelen Heer
J. VAN LENNEP,
op ***Cramat***, door
Cassalette & Co.,
van eenen fraaijen INBOEDEL,
waarbij de volgende massief Mahonijhouten MEUBELS ***bijzondere vermelding verdienen***, als:
goed geconserveerde Ameublementen,
met rood en groen fluweel bekleed.
2 ETENSTAFELS, 1 SCHRIJFLESSENAAR, enz., enz., bijzonder fraaije KASTEN, een PIANINO, zoo goed als nieuw, uit de fabriek van ***F. Berden & Co.***, te Brussel, groote fraaije TAPIJTEN, benevens Fijn KRISTAL en GLASWERK.
verder:
ZES RIJTUIGEN,
waarbij 1 Tentwagen, 1 Coupé, zoo goed als nieuw, uit de Fabriek van **Hermans** te ***'s Hage.***
1 Amerikaansche WAGEN, enz., Europesche TUIGEN, 3 spannen Overwalsche WAGENPAARDEN, 1 Kinder RIJPAARD, KOEIJEN van Bengaalsch ras, 1 Sidney KOE, enz., enz. (765)
Daags te voren te bezigtigen.

VENDUTIE
op Maandag den 2 Maart 1862,
voor het Commissiehuis van
VAN DEN ABEELEN EN Co.,
van een partij Singapore
PLANKEN en BALKEN,
voor rekening van belanghebbende.
220 Vaten AMERIKAANSCH MEEL.
50 » PILOT BROOD.
100 » LOODWIT.
50 » Kisten princessen BIER *à 4 dozijn.*
1 Prachtige kist met volledige Timmermansgereedschappen ter waarde van ƒ 600.—
Voor rekening van de Verbandhouders:
Een Erf,
bebouwd met een STEENEN HUIS en dito blok BIJGEBOUWEN, Paardenstal en Wagenhuis, gelegen ***Spinhuisgracht***, Verponding no. 1829, staande ten name van **Ong Soentek**, (723)

VENDUTIE
op Dingsdag, den 3den Maart 1863,
voor de **TOKO SENIN**, door
B. CHARLES.
van een groot assortiment MEUBELEN, SCHILDERIJEN, LAMPEN, GLASWERK en ledige STOPFLESSCHEN, Koperen ORNAMENTEN en LETTERS, ZADELWERK, LEIDSELS, WAGEN- en BENDIETUIGEN, IJzeren KINDERWIEGEN, LAMPENBALLONS, LAMPEN GLAZEN en diverse PROVISIEN, enz.
2 WAGENS, 1 PALANKIJN, 2 BENDIES en PAARDEN.
GOEDEREN kunnen bijgebragt worden. (691)

VENDUTIE
op Woensdag, den 4den Maart 1863,
voor het Commissiehuis van
JOHN PRYCE & Co.,
à 4 pCt. Vendusalaris,
van diverse LIJNWADEN, SARONGS,
100 stukken Fransche ZIJDE.
75 stukken Japansche ZIJDE.
5 rollen » SATIJN.
4 stukken » KRIP.
45 » » KRIPPEN SHAWLS.
190 riemen PROPATRIA PAPIER.
5 bladen rood KOPER van 5 Ned ellen op 1 Ned. el.
4 vaten geel METAAL voor Gietwerk.
50 trossen Manilla TOUW, ZADELS, HALSTERS.
50 zakken TARWE, ZEMELEN, enz. (756)

VERKOOP
van een
Laadboot en een Kruisboot.

Met referte aan de Advertentie van den Resident van ***Batavia***, van 15 Januarij jl. maken de Ondergeteekenden bekend, dat de daarbij bedoelde
Gekoperde en Kopervaste
LAADBOOT
naar ***Amerikaansch model***, publiek zal worden verkocht voor hun Commissiehuis,
op Woensdag, den 4den Maart 1863, des voormiddags ten 10 ure,
zoomede de
gekoperde Kruisboot No. 26.
Beide vaartuigen zijn te bezigtigen aan 's Lands werf.
(755) JOHN PRYCE EN Co.

VENDUTIE
op Woensdag den 4den Maart a. s.,
door
GEBRS. ROSELJE & Co.,
van de WAGENVERHUURDERIJ op Petodjo, behoorende tot den boedel van wijlen den Heer J. B. IHNEN, als:
20 PAARDEN, waarbij verscheidene goed gedresseerde spannen.
3 PALANQUINS.
2 VIS-à-VIS.
4 MYLORDS.
2 TENTWAGENS, (zeer geschikt voor Reiswagen).
2 CHAR à BANCS, ten gebruike geweest voor de Schutterij.
Verder:
diverse TUIGEN, STALGEREEDSCHAPPEN, enz., enz.
Alles in een goed onderhouden staat.
De WAGENVERHUURDERIJ zal eerst en bloc worden opgeveild. (762)

HOUT-VENDUTIE
op Vrijdag, den 6den Maart 1863,
op het Heemradenplein,
door
(764) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE
op Maandag den 16den Maart a. s.,
wegens vertrek,
ten huize van den HoogEdelGestr. Heer Luitenant-Kolonel
J. L. MOERMAN,
op ***Weltevreden*** nabij de ***Sluisbrug***, door
Cassalette & Co.,
van eenen fraaijen INBOEDEL,
waarbij een ***Salon Ameublement***, bekleed met echt Velours d'Utrecht, twee Consoles, twee Canapé-tafels, een Salon-tafel, tevens Eettafel met elf inlegbladen, Speeltafels, Knapen, Muziekkastjes, een uitmuntende ***Pianino-Oblique***, van de Ruyter, Pianostoeltjes, enz., alles van massief Mahonijhout, zoowel de Piano, alsook alle bovengenoemde Meubelen, stijl in denzelfden stijl en met dezelfde ornamenten gebeeldhouwd. De kisten, waarmede dezelve zijn aangebragt, zijn aanwezig.
Verder:
eene Secretaire, eene ***annex-Piano*** of ***Séraphine***, eene groote verzameling van Piano-Muzijk, eene fraaije Eettafel, Ronde Tafels, een groot IJzeren Ledikant, dito Kinderledikanten, Waschtafels, Kasten, enz., eene massief Bronzen Pendule, fraaije Spiegels en Schilderijen, Beelden op Supports en Voetstukken, Engelsche Kroon-, Hang- en Tafellampen, Porselein-, Glas- en Pleetwerk, enz., enz.
Kinderspeelgoed,
benevens:
1 Milord, 1 Vis-à-Vis en een Kinderwagen, 1 fraai Dames Zadel, 1 Zadel kompleet met harnachement, Kinderzadels, Tuigen, enz., 1 goed gedresseerd Rijpaard en een span deugdzame Wagenpaarden. (735)
Op Zondag den 15den te bezigtigen.

Ter voorkoming van verkeerde gevolgtrekkingen acht de Ondergeteekende het in zijn belang ... de geannonceerde EXECUTORIALE VERKOOP ... laste krachtens eene ***Obligatie***, omtrent ... en uitlegging waarvan een geschil bestaat, dat ... aan eene regterlijke beslissing wordt onderworpen ... dien regter ***voorloopig is geschorst.***
SAID MOHAMAD BIN ACHMAD BINA HASSAN.
25 Februarij 1863. (769)

TAFEL- & SERVETGOED,
in stellen van vier stuks, à 32 El per Stuk,
ontvangen bij
(719) GEBRS. ROSELJE EN Co.

MEUBEL-MAGAZIJN,
TOKO SENIN,
van
B. CHARLES.
Steeds voorzien van alle soorten van
MEUBELS,
beveelt zich aan tot de uitvoering van alle soorten van **Commissiën, verzending en verpakking van goederen, enz.** tot zeer matige prijzen.

Bij den ondergeteekende zijn te bekomen:
à comptant,
8000 puike Manila SIGAREN,
à ƒ 70.—
L. E. CRESSONNIER.
(711)

Gebrs. ROSELJE & Co.
hebben ontvangen: (748)
ISOLOIRS VOOR PIANO'S.

MARMEREN VLOERSTEENEN,
van 10 tot 28 Rijnl. duimen,
benevens:
ronde en langwerpige Marmeren platen,
voor CONSOLES en TAFELS, zijn steeds te verkrijgen bij
(693) HAAGER en SCHUURMAN.

CASSALETTE & Co.
hebben op nieuw ontvangen:
PALEMBANGSCHE ROTTINGMATTEN
van uitgezochte rotting en in alle afmetingen,
Bijzonder fraaije IJZEREN LEDIKANTEN,
van de beste kwaliteit voor 1 en 2 personen en voor kinderen.
Fijn gefestonneerd Gordijngoed voor Vensters en Ledikanten.
Palembangsche en Amerikaansche WIPSTOELEN, Amerikaansche ROTTING-AMEUBLEMENTEN, Amerikaansche WASCH-TAFELS met Spiegels en Kristallen Garnituren.
FRAAIJE SPEELTAFELS.
RONDE KNAAPJES met Schroeven om aan de Speeltafels te bevestigen.
BRANDWAARBORGKASTEN met KUNSTSLOTEN,
uit de Fabriek van GIESBERS & VAN DEUN Sr., te Roermond. (760)

Op nieuw Ontvangen:
GEROOKTE ZALM (van *Nieuwenhuis*).
Id. OSSENRIBBEN in blik (*Paterstukken*).
ROLPENS.
GEROOKT en PEKELSPEK
ROOK- en PEKELWORST } in flesschen.
SAUCIJSJES
MEEL in blikken en pakjes à 1 pd. (merk *Korenschoof*).
WATERCRACKERS (van Mijne & Co).
(745) VAN RIET & WIJNVELDT.

Te Cheribon @ Contant verkrijgbaar:
PUIKE AARDAPPELEN,
tegen *f* 7.— de pikol, bij
(743) H. KROL Jr.

LOTEN voor de nieuwe 250ste Nederl.
STAATS-LOTERIJ.
Per Mail ontvangen en te bekomen:
1 Heel Lot . . . . à *f* 100,—
1 Half Lot . . . . „ 50,—
1 Vijfde Lot . . . . „ 20,—
Te Batavia bij G. KOLFF & Co.,
Te Samarang bij DE GROOT, KOLFF en Co.
20 Februarij 1863.
NB. Houders onzer Loten van de uitgetrokken 249e Loterij ontvangen met deze post berigt van den uitslag hunner Nummers; terwijl de Prijzen dadelijk beschikbaar zijn. (709)

MACHINERIEN.
PAUL VAN VLISSINGEN & DUDOK VAN HEEL
en
Van Vlissingen, van Heel & Derosne, Cail & Co., *Amsterdam*.

De Ondergeteekenden, Agenten van genoemde fabrieken, hebben thans *alhier*, te *Samarang* en *Soerabaija* ten verkoop gereed liggen:

Een **SUIKERMOLEN** met cylinders van 24⅝ × 51 Eng. duimen met Waterwerk, 2 stel kamraderen, **Stoommachine** van 16 p. kr. met ketel van 20 p. k., hooge drukking, (liggende *alhier*).

Drie compleete **DISTILLEER-TOESTELLEN** ter vervaardiging van Arak, waarvan 2 voor 16000 en een voor 21000 litres stroop in 24 uren te verwerken, een Toestel **alhier** en 2 te **Soerabaija** liggende.

Een **SUIKERMOLEN** met Cylinders van 28 × 56 Eng. duimen, met een dubbel stel kamraderen en waarloose cylinder, om zoowel door Water als door Stoom te kunnen worden gedreven, liggende te *Samarang*.

Twee Compleete **VACUUM-INSTALLATIËN**, ieder met eene pan van 7½ Eng. voeten diameter, een toestel *alhier* en het andere te *Soerabaija* liggende.

Eene Compleete **STOOMMACHINE** (horizontaal) van hooge drukking, ter drijving van een luchtledig toestel met 2 pannen van 7½ Eng. voeten.

Een **SUIKERMOLEN**, met cylinders van 24⅜ × 51 duimen, aan eene zijde van kamwielen voorzien, liggende te *Soerabaija*.

Twee **SUIKERMOLENS** met cylinders van 19⅝ × 35½ Eng. duimen, waarvan een met Waterwerk, een *alhier* en een te *Soerabaija* liggende.

Eenige **CRUSH- of BREEKMOLENS**, om met de hand of met stoom gedreven te worden, liggende *alhier* en te *Soerabaija*.

Eenige stellen **SUIKERPANNEN** voor Batterijen in verschillende afmetingen met brandwerk compleet, liggende te *Soerabaija*.

Een **STOOMWERKTUIG** van 4 paarden kr. hooge drukking zonder Stoomketel, liggende te *Soerabaija*.

Gesmeed ijzeren **ASSEN** voor Suikermolens van diverse dimensiën, van af 9 Eng. voeten × 11⅛ duim tot 6½ Eng. voeten × 7⅞ duim diameter, liggende *alhier* en te *Soerabaija*.

Een compleet **GAZTOESTEL** tot verlichting van privaat woningen of publieke gebouwen met lampen etc., geheel compleet, liggende te *Soerabaija*.

Drie ijzeren **HIJSCHKRANEN**, ieder hebbende een Draagvermogen van 4000 kilos, liggende *alhier* en te *Soerabaija*.

Twee complete geheel ijzeren **TABAKSPERSEN**, liggende te *Soerabaija*.

WAARLOOZE DEELEN voor Vacuums- en Stoomketels, als: *Barometerglazen*, *Peilglazen*, *Kijkglazen*, *Thermometerschalen*, Pitten voor *Locatelli-Lampen*, etc., liggende te *Soerabaija*.

Een **SUIKERMOLEN**, met cylinders van 30 × 56 Eng duimen, liggende te *Soerabaija*.

Zes compleete **VOEDING-MACHINES** voor Stoomschepen met cylinders van 7 en 8 duim diameter.

Te *Amsterdam* zijn voorts nog in aanmaak ter spoedige verzending in Depôt:

Twee luchtledige **TOESTELLEN**, ieder met 2 Pannen van 7' Eng voeten diameter met Machine, Ketels etc. geheel compleet en

Vier-en-Twintig **CENTRIFUGES** met Drijfwerk compleet met beweging van onderen, en in stellen van 2, 4 of 6 stuks.

Nadere opgaven en teekeningen verkrijgbaar bij
CORN. BETH, te *Soerabaija*.
E. J. EVERTS, te *Solo* en bij
de Agenten,
(696) DÜMMLER en Co., te *Batavia*.

Verkrijgbaar bij
CASSALETTE & Co.
PUIKE ROODE EN WITTE PORTWIJN,
in heele en halve flesschen,
met scheikundig certificaat van Professor MULDER, waaruit blijkt, dat deze WIJN die bestanddeelen bevat, welke de beste PORTWIJN kenmerkt. (759)

Let wel!
Op gewone en tegen gebruikelijke INHOUDING verkrijgbaar in de Bibliotheek bij het Militair Departement à *f* 5.— per Exemplaar:
Ockerse, Berekenings-Tafelen. (730)

Drooge en Geprepareerde
VERWSOORTEN,
in het groot en in het klein, tegen billijke prijzen bij
(652) ROLUFS & Co.

DEPOT
van
Inlandsche en Europesche
MEUBELEN.
(694) S. A. VAN DEN ABEELEN,
Gang Ketapang bij de *Gas-fabriek*.

De Utrechtsche
IJZERGIETERIJ,
onder Directie van de Heeren
H. Kruseman en J. van de Wall Bake, levert
Zaag-, Pel-, Olie- en andere Fabrieken, geheel compleet,
SUIKERMOLENS c. a., STOOM- en andere WERKTUIGEN,
HEKWERKEN, VERANDA'S, KOLOMMEN, POMPEN, RAMEN, PIJPEN voor WATER- en STOOMLEIDING en alle andere
IJZER- EN METAALWERKEN,
tegen billijke prijzen.
Informatiën bij de Heeren H. LAUTENSLAGER, *Soerabaija*, J. STOKHEKKER, *Samarang* en te *Batavia* bij
(651) K. M. VERLOOP,
Architect en Werktuigkundige.

HET PHOTOGRAPHISCH ATELIER
van
WOODBURY & PAGE,
op RIJSWIJK is dagelijks, uitgezonderd Vrijdags, geopend van half 7 tot 10 uur 's morgens.
GEZIGTEN en TYPEN van *Java*.
AFDRUKKEN van negatieve PORTRETTEN, ten vorigen jare genomen, zijn te bekomen à *f* 2,— per stuk. (695)

WILLIAM HENRY HALL,
Shipping and General Commission Agent,
(698) *BATAVIA*.

J. H. KROM
heeft de eer zich voortdurend te recommanderen voor het geven van ***Lessen in Zang* en *Piano*,** alsmede voor het ***stemmen van Piano's*.**
Adres: Tegenover de Wagenverhuurderij, KRAMAT. (700)

De Ondergeteekenden berigten mits deze, dat zij hun Boek- en Papierhandel, Boek- en Courant-Drukkerij aan den Heer **SUTHERLAND** alhier verkocht hebben, die van af heden onze *zaken* voortzet.
Zij verzoeken hunne geëerde begunstigers beleefdelijk, het hun bij de uitoefening hunner zaken steeds geschonken vertrouwen wel te willen overdragen op hunnen opvolger, dien zij bij deze gaarne aanbevelen.
W. EEKHOUT & Co.
MAKASSAR, 1 Januarij 1863. (763)

De Ondergeteekende door aankoop eigenaar geworden zijnde van den Boek- en Papierhandel, de Boek- en Courant-Drukkerij der firma **W. EEKHOUT & Co.** alhier, neemt beleefdelijk de vrijheid zich in de gunst van het publiek aan te bevelen, belovende bij eene prompte en expeditieve bediening.
(764) K. SUTHERLAND.

Voor Zieken en Reconvalescenten,
die tot herstel hunner gezondheid eenigen tijd in een koud klimaat moeten doorbrengen en nog geneeskundige hulp behoeven, bestaat daartoe gelegenheid te *Bandong*, ten huize van den Ondergeteekende.
Twee bijna nieuwe *gebouwen met 4 ruime kamers en zalen* zijn van al het noodige voorzien, om een klein aantal personen te ontvangen. Op eene goede en zorgvuldige behandeling kan gerekend worden.
Het koude klimaat en de prachtige environs van *Bandong* zijn genoeg bekend en behoeven dus geene verdere aanbeveling.
De Ondergeteekende is steeds bereid, om op franco aanvragen de noodige inlichtingen te geven.
G. A. HOGENRAAD,
(742) *Civiel geneesheer.*

LOGE DE STER IN HET OOSTEN.
RECEPTIE
in den Eersten Graad,
op Donderdag den 26sten Februarij 1863,
des avonds ten 8 ure.
De 1e Secretaris der □
(707) B. V. HOUTHUYSEN.

Societeit de Harmonie.
STAFMUZIJK
op Donderdag den 26sten Februarij 1863,
des avonds ten 8 ure.
Namens de Directie,
(727) L. J. H. BOUMAN, *Secretaris*.

Onder referte aan de advertentie van den 22 December ll., heeft de Ondergeteekende de eer te berigten dat zijne kelders JENEVER „Ooijevaar" in het vervolg ook met dat merk en *zijnen naam* zullen worden gebrand, opdat dezelven van de nagemaakte van J. VAN DER VALK & Co. ook *uiterlijk* zouden kunnen onderscheiden worden.
J. H. HENKES.
DELFTSHAVEN bij SCHIEDAM, 8 Januarij 1863. (748)

Koloniale Zee- en Brand-Assurantie Maatschappij.
Kantoor Batavia.
ALGEMEENE VERGADERING VAN DEELHEBBERS,
ten kantore van de Maatschappij,
op Dingsdag den 10den Maart aanstaande,
des voormiddags ten 11 ure en zulks, om over te gaan:
1o. tot de beoordeeling en goedkeuring van de inmiddels ter visie liggende Balans over het 1ste Boekjaar, onder Ultimo December afgesloten, en
2o. tot de aanstelling van eenen nieuwen Commissaris, ter vervanging van den Heer J. VAN LENNEP, die door vertrek naar Europa als zoodanig heeft bedankt.
De Directeuren,
Mr. R. V. HEIJLIGER.
(728) Mr. Th. SCHUURMAN.

De Ondergeteekende, in eene per laatste Mail uit Nederland ontvangene circulaire van eene Kommissie uit de Indische Club te *Amsterdam*, aangewezen als Penningmeester voor het inzamelen van giften, ten behoeve van het *Invaliden Gesticht Bronbeek*, geeft bij deze aan het Indisch publiek kennis, dat omstandigheden hem beletten bedoelde opdragt te aanvaarden, doch dat in zijne plaats als Penningmeester van genoemde Kommissie zal werkzaam wezen, de Heer H. M. VAN DORP, te *Batavia*.
N. P. VAN DEN BERG.
Batavia, 20 Februarij 1863. (734)

Djatti-Gesticht.
ALGEMEENE VERGADERING,
van Donateurs en Contribuanten van bovengenoemd Gesticht, op Maandag 2 Maart a. s., des avonds te 8 ure, in het Lokaal in Gang *Patjenongan*.
Achtste Jaarverslag der Directie.
Namens de Directie:
H. PRANGE,
(761) *Secretaris.*

BATAVIAASCH PRAAUWENVEER.
Ingevolge art. 48 der Statuten van het Veer zullen de Balans met memorie van toelichting, en het Algemeen Verslag der handelingen van de Maatschappij op het Kantoor van het Veer ter inzage liggen voor de Deelhebbers van den 1sten tot den 15den Maart 1863.
De Direkteur,
(741) G. F. DE BRUIJN KOPS.

De Ondergeteekende, geëxamineerd zijnde, wenscht (met toestemming van de Hoofdkommissie) gaarne eenige jonge kinderen ter opleiding te hebben.
Ook wil zij zich gaarne bezig houden met de verzorging van moederlooze zuigelingen tegen billijke voorwaarden.
Hare woning is in *Gang Patjenongan*, schuins over den Heer *Elliott*.
Wed. G. M. WILDANGER,
Moojen.
Batavia, 18 Februarij 1863. (702)

De Ondergeteekende maakt bekend, dat hij zich heden hier ter plaatse als *Koopman en Commissionair* gevestigd heeft, onder de firma
B. GOMES & Co.
(697) A. B. GOMES.
RIOUW, 22 October 1862.

De Ondergeteekenden, uitmakende de *Commissie van Liquidatie* der firma SCHIMMELPENNINCK & Co. hebben tot hunne *Speciale gemagtigden* te Batavia benoemd, de Heeren **TIEDEMAN & VAN KERCHEM.**
W. CORES DE VRIES.
J. L. VAN GENNEP.
(710) Mr. T. A. KLINKHAMER.

Voor het Regiment O.-I. Kavallerie te Salatiga *wordt gevraagd*:
Een Staftrompetter,
die tevens de vereischte bekwaamheden bezit voor *Kapelmeester*. — Adres franko brieven aan den ondergeteekende te Salatiga.
De Officier belast met de Muziek,
(736) F. C. Th. van WOELDEREN, *2de Lt.*

Te Batavia wordt gevraagd:
Eene Europesche VROUW van middelbaren leeftijd, voorzien van goede getuigschriften, ter adsistentie in eene groote huishouding.
(751) Adres: Letter L, BUREAU JAVA-BODE.

Benoodigd op een *Handels-Kantoor te Singapore*:
Een Boekhouder
en tevens *Fransch Correspondent*, bekend met de Engelsche Taal, en eenige ondervinding hebbende van zaken.
Reflecterenden gelieven zich onder de Letters E. R. S. aan te melden aan den Uitgever dezer Courant. (768)

Benoodigd voor *Saigon*:
een Boekhouder
en *Fransch Correspondent*. Voorloopig Salaris Acht honderd Dollars per jaar, vrije Passage daarheen.
Reflecterenden gelieven zich onder de Letters G. O. N. te adresseren aan den Uitgever dezes. (767)

Een geëxamineerd Eerste Stuurman (*Nederlander*),
wegens ziekte alhier achtergebleven, biedt zich voor die betrekking, dan wel voor die van 2den Stuurman aan. Informatiën te bekomen bij
(733) G. BUIJN en Co.

Gevraagd:
Een KLERK, die een nette hand schrijft.
Adres letter P, Bureau *Java-Bode*. (729)

Te Koop:
Het Huis op Goenoeng Sahari,
bewoond door Mevrouw VARKEVISSER, nabij het *Hotel Willem II.*
Te bevragen bij de
(705) O. I. MAATSCH. VAN ADM. en LIJFRENTE.

Te Koop!
op zeer aannemelijke voorwaarden:
Het HUIS,
Noord naast de WILLEMSKERK, op het *Koningsplein*.
(722) *Notaris* BODDE.

TE KOOP *of* TE HUUR
Een **HUIS** boven *Djatie (Soekaboemie)* met bijbehoorend stuk *Tuinland*, lang *64* en breed *13* Rhijnlandsche Roeden.
Te bevragen bij den Heer
(749) H. M. VAN DORP.

TE KOOP *of* TE HUUR
om dadelijk te aanvaarden:
DE RIJSTPELMOLEN,
gelegen te *Assem*, Residentie *Cheribon*, met daarbij behoorende
Padie- en Rijstpakhuizen
en groot Woonhuis, alles met Pannen gedekt.
Twee planken Pakhuizen met pannen gedekt; en een bergruimte bevattende van respectievelijk 4000 en 5500 picols, gelegen te *Karang Sambong* en *Pengarengan*, Residentie *Cheribon*.
Nadere informatien bij
(703) PANDEL & STIEHAUS.

TE HUUR *of* TE KOOP
De vrije Suikerfabriek
SIGONG,
in de Residentie **CHERIBON**, met toebehooren, waaronder een *aanplant van 24 Bouws zwart riet voor Bibiet*.
Te bevragen bij
De Oost-Indische Maatschappij van Administratie en Lijfrente,
V. J. VAN BOLDER, te *Samarang*.
VAN BERESTEIJN, } te *Batavia*.
(704) F. J. VAN HEMERT,

TE HUUR Het HUIS op Tanah-Abang, bewoond geweest door den WelEd.G. Heer OOSTERZEE KECHI.
(753)

Te Huur:
Een HUIS in Gang Patjenongan,
te bevragen bij
(708) HERMENT & BASTIÈRE.

Holloway's Zalf en Pillen.
In de eilanden der Indische Archipel worden de bewoners, die op een te karig voedsel leven, vaak aangetast door huidziekten, zeere beenen, zeere borsten, zweren en wonden. Alle deze kwalijkheden kunnen op de krachtdadigste wijze genezen worden door deze onschatbare Zalf. De ontlasting van opene zweren behoort niet te spoedig beteugeld te worden, want zulk eene spoedige beperking is altijd gevaarlijk. Alle dergelijke wonden zijn voor zekeren tijd de veiligheidsklep voor het gestel en moeten niet geheeld worden voor dat ze een gezond karakter verkrijgen, en dit bekomen ze zeer spoedig, indien men deze krachtvolle zalf gebruikt tegelijkertijd met de Pillen, welke het bloed zuiveren en aan het gansche ligchaamsgestel eene behoorlijke veerkracht geven.
Doosjes Pillen. à *f* 1— *f* 3.— *f* 5.—.
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—.
Thans à kontant te verkrijgen:
Te Batavia bij S. B. van Kleeff & Co.
» Soerabaija » Le Roy & Co.
» » » Mossembekker & Co.
» » » D. Mauritz Martens.
» » » J. J. van den Muijsenberg.
» Probolingo » Zimmermann & Co.
» Banjoemaas » M. S. Cheriman.
» Poerworedjo » J. Kalden.
» Djokjokarta » F. J. Schreuder en Hoe Djamboe.
» » » Wed. C. W. van der Laan.
» Soerakarta » W. Veldman en M. J. Hanssens.
» » » A. J. van der Voort.
» Cheribon » W. Galistan.
» » » M. Blok & Co.
» Buitenzorg » P. Schreuder.
» Samarang » G. C. T. van Dorp, H. L. de Lyon, de Groot, Kolff & Co., Joosten & Co. en bij Soesman & Co.
(701)

DE VAL VAN DEN HEER UHLENBECK.

Wij zullen niet ontveinzen, dat het votum van de Eerste Kamer over het budget van Koloniën ons genoegen doet.

Omtrent de beteekenis van dat votum is misverstand, gelooven wij, onmogelijk. Met een verpletterende meerderheid heeft de Eerste Kamer nu gekonstateerd, dat men in het moederland handhaving van het kultuurstelsel wil; dat elke regeling der partikuliere industrie, die, bedoeld of onbedoeld, op slooping van het kultuurstelsel zou uitloopen, bij de Nederlandsche natie zal afstuiten op een onoverkomelijken tegenstand.

Wij verheugen ons daarover, ook in het belang van Indië.

Wij houden waarlijk het kultuurstelsel nóch voor onverbeterlijk, nóch voor den ideaaltoestand der Indische maatschappij. Wij zijn overtuigd, dat men, binnen niet zeer langen tijd, zal moeten komen tot geleidelijke oplossing van het kollektief in individueel landbezit; tot behoorlijke regeling van de heeren- en kultuur-dienstpligtigheid, op vaste en billijke grondslagen; tot verhooging, althans in de Preanger Regentschappen, van het loon der bevolking. Wij zijn overtuigd, dat *eindelijke* vervanging van het bestaande door een gezonder, natuurlijker toestand ons aanhoudend streven moet blijven. Maar wij gelooven, dat *op dezen oogenblik* de leus der Tories in Engeland, »behoud door verbetering," de leuze behoort te zijn van ieder die het wèl meent met Indië en met zijn inheemsche bevolking. Wij gelooven, dat men *op dezen oogenblik* het kultuurstelsel nog niet kan missen.

Vooreerst reeds om de geldelijke voordeelen, die het afwerpt.

Indië heeft groote, nog voortdurend toenemende behoeften, waarin uit de zoogenaamde territoriale inkomsten niet kan worden voorzien. Indië heeft behoefte aan kostbare spoorwegen; verbetering van den veestapel, toeneming van den binnenlandschen handel, algemeene teelt van koloniale stapelprodukten door partikulieren is anders onmogelijk. Indië heeft behoefte aan een veel talrijker personeel van Europesche ambtenaren, in verband met een betere bezoldiging, vooral van de *kleinere* inlandsche hoofden; de knevelarijen, waarover Multatuli niet ten onregte klaagt, zijn anders niet te beletten. Indië heeft behoefte aan een algemeen, goed georganiseerd volksonderwijs; waarachtige, heil- en duurzame hervorming van den maatschappelijken toestand is zonder ontwikkeling der individuen ondenkbaar. Hoe zal in dat alles voorzien worden, indien het kultuurstelsel, met de noodige verbeteringen, vooreerst niet behouden wordt? De heer H. A. des Amorie van der Hoeven erkent het met ronde woorden: »De belofte der liberalen van »»nog meer millioenen"" voor de schatkist moet als gewaagd worden beschouwd; het budget van de toekomst is door de liberalen nog niet of op geheel onvoldoende wijze gegeven." De becijferingen van Dr. Bosch in het Novembernommer van het *Tijdschrift voor Ned.-Indië*, wij zullen het eerdaags aantoonen, verdienen *niet* het volste vertrouwen. Zou men dan niet dwaas doen met al die nuttige en noodige hervormingen op het spel te zetten, ter wille van de theorie der natuurlijke toestanden alleen? Mag men ze afhankelijk maken van een geheel onzekere toekomst?

Maar ook afgezien van dat alles, houden wij tegenover de inheemsche bevolking — hoe paradox het klinken moge — voorloopige bestendiging van het kultuurstelsel voor gebiedenden pligt.

De beste wetten zijn op zichzelf geen waarborg voor het geluk van een volk, zoo het beeld van het flodderkleet uit vader Cats er op van toepassing is. Wij zeggen het Guizot na: »On peut torturer une société, peut-être même la détruire; on ne peut pas l'organiser ni la faire vivre contre ce qu'elle est réellement, en ne tenant pas compte des faits essentiels qui la constituent ou en leur faisant violence." En welke is op Java de feitelijke toestand der inlandsche maatschappij? Dit: dat ze nog in het tijdperk der kindschheid verkeert; dat het nog een kindermaatschappij is, voor de onbeperkte vrijheid des mans nog niet rijp. Het voorgevallene in Rembang en Cheribon; de mededeelingen van den heer Hasselman en van zooveel anderen; de ervaring van ieder die met de binnenlanden bekend is, leveren het onwederlegbaar bewijs, dat partikuliere industrie en vrije arbeid op Java nog twee hemelsbreed verschillende zaken zijn, wier toeneming vooralsnog in omgekeerde rede staat. En, wat meer zegt, zij bewijzen, dat de kleine man zijn eigen belang nog niet verstaat. Het belang *van het oogenblik* is bij hem alles; met zijn kinderlijken, onbezorgden aard brengt hij — treffende voorbeelden hebben het geleerd — zijn wezenlijke, duurzame belangen aan een oogenblikkelijk voordeel ten offer. Geef aan dezulken, voordat gij hen ontwikkeld hebt, de vrije beschikking over hun tijd en hun eigendom; en gij zult, doordien gij de vrucht wilt plukken voordat ze rijp is, den Javaan vloek brengen in plaats van zegen. Wij zullen, op grooter schaal, een herhaling beleven van wat vóór 1830 gezien werd; Europesche ondernemers en Europesche opkoopers zullen met de voordeelen henengaan, die gij in de eerste plaats voor den landzaat bestemd hadt.

En daarom, wij herhalen het, verheugt ons dat ondubbelzinnige votum van de Eerste Kamer, waardoor elk ministerie, dat niet handhaving van het kultuurstelsel in zijn vaandel schrijft, een onmogelijkheid is geworden. Wij zijn geen vijanden van de partikuliere industrie. Wij gelooven met den minister Betz, dat ook voor háár nog plaats genoeg is op Java; al heeft, meenen wij, de ondervinding overtuigend geleerd, dat *vlak naast* de Gouvernements-kultures, en anders dan op *woeste gronden*, voor haar nog *geen* plaats is. Wij wenschen zoozeer als iemand de zesde alinea van art. 56 Regeringsreglement eenmaal verwerkelijkt te zien. Maar wij achten onverminkte (*niet* onveranderde) instandhouding van het kultuurstelsel gedurende nog een lange reeks van jaren in het belang van Indie, omdat de winsten van het kultuurstelsel naar onze overtuiging het eenige middel, de onmisbare voorwaarde zijn, om de inlandsche maatschappij te kunnen ontwikkelen en hervormen, en omdat wij, gedachtig aan de lessen der geschiedenis, haar de vrijheid niet willen brengen, zoolang wij haar niet voor die vrijheid hebben opgevoed en rijp gemaakt. Wie het doel wil, moet eerst en vooral de middelen willen.

INGEZONDEN.

Geachte Redakteur!

Het in het *Bat. Handelsblad* van 17 Januarij jl. No. 5 gepubliceerd schrijven uit Cheribon, gedagteekend Cheribon den 31 December 1862, noopt mij ondergeteekende, gezagvoerder der *Palembang Packet*, om hoezeer aan het schrijven ongewoon, de pen op te nemen, ten einde te beletten dat het publiek in het verkeerde denkbeeld gerake, dat de onder mijn gezag zich bevindende bodem *Palembang Packet* tot het doen van zeereizen ongeschikt geworden is. Hoewel ik moet erkennen, dat de inrigting dezer boot wel iets te wenschen overlaat, wanneer zij het volmaakte zoude willen bereiken, zoo kan ik des schrijvers meening, als zoude de *Palembang Packet* bepaald slecht zijn ingerigt, niet beamen.

Naar de omstandigheden, waaronder de bedoelde boot vaart, is zij goed ingerigt en bezit zij luchtiger hutten dan de eerste alhier in de vaart gebragte stoomschepen. Wat betreft wijders de bewering van den schrijver uit Cheribon, dat de *Palembang Packet* niet in staat zoude zijn tegen de oost-moesson op te stoomen, en dat zij in de west-moesson zeer veel gevaar loopt om te kantelen, tegen deze bewering vooral moet de ondergeteekende ter geruststelling van het publiek opkomen, daar, indien deze bewering als waar wierd erkend, niemand van het publiek zich meer aan dien bodem zoude durven toe vertrouwen.

Dat de bewering van den schrijver uit Cheribon niet juist is, toonden de gedane reizen aan. Nimmer is het gebeurd, dat de ondergeteekende wegens het sterk waaijen van de oost-moesson verpligt is geweest de terugreize naar Batavia aan te nemen, evenmin heeft het onderwerpelijk stoomschip gevaar geloopen om te kantelen. Gemelde schrijver is welligt op het denkbeeld gebragt, dat daarvoor gevaar bestond door het telkens, naarmate het stoomschip naar den eenen of anderen kant overhelt, verzetten van eenige gewigten van bakboord naar stuurboord of omgekeerd. — Dit geschiedt niet om het omkantelen te beletten, maar wel om het schip onder de meest guntige omstandigheden te brengen, ten einde de grootste voor het schip te bereiken snelheid in het stoomen te verkrijgen. Verder beklaagt zich de schrijver over de passage van ƒ 100, die voor den overtogt van Cheribon naar Batavia door de Direktie gevraagd wordt. Ten opzigte van dit punt meent de ondergeteekende te moeten opmerken, dat deze passage niet te hoog is, in verband tot de weinige passagiers en vrachtgoederen, die van Cheribon naar Batavia vise versa gaan.

Het schip moet zijne onkosten goed maken en daarna zijne eischen voor passage en vrachten inrigten. — Zijn de vrachten te hoog, welaan dan, dat er zich ondernemende personen te Cheribon vereenigen, ten einde te zien een Stoomboot-Maatschappij op te rigten en een stoomboot te bouwen, waarmede goedkooper en beter passage en vrachten te verkrijgen zijn.

Zonder subsidie verklaart de ondergeteekende niet goedkooper en beter vracht met de stoomboot *Palembang Packet* te kunnen leveren. Geregeld tweemalen in de maand heeft hij steeds tusschen Batavia en Cheribon gevaren, ja zelfs is hij meermalen zonder passagiers van Batavia op avontuur naar Cheribon gestoomd, in de hoop slechts om te Cheribon emplooi voor zijn schuit te bekomen, zoodat van de Cheribonners niet kan gezegd worden van een geregelde stoomvaart uitgesloten te zijn geweest.

Uit het bovenstaande, mijnheer de Redakteur, kan UEd zien, dat de klagten des schrijvers van boven aangehaalden brief, zoo niet ongegrond, dan toch zeer overdreven zijn. Het Cheribonsch Europeesch publiek schreeuwt altijd hard en is aan het maken van aanmerkingen niet ongewoon. — Dat publiek moet leeren ondernemender te zijn, en beter de handen uit de mouwen te steken, daardoor zoude de industrie meer bevorderd worden, dan door steeds met elkander te harrewarren.

Met deze regelen vermeen ik, waarde Redakteur, genoegzaam de eer van mijn schip opgehouden te hebben, en zal er dus niet meer op behoeven te wijzen, dat mijn scheepje de eerste stoom-kommunikatie tusschen Java en Makassar heeft daargesteld en nog steeds de kommunikatie met Palembang en de Lampongs open houdt.

Hoogachtend heb ik de eer mij te noemen,

UEd. Dw. dienaar,
J. F. SCHEEL,
Gezagvoerder der stoomb. *Palembang Packet.*

Schrijver dezer letteren toont hart voor zijn vaartuig te hebben, en geen wonder! een zeeman is vaak inniger aan het schip verknocht, dat hij jarenlang voerde, dan menig huisvader aan zijne vrouw. De *Palembang Packet*, hoe klein het stoomscheepje moge zijn, heeft vele diensten bewezen en zijn lang in de vaart blijven bewijst dat het nog immer *sea-worthy* is, en voorwaar, de ondernemers, die het in de vaart houden zonder eenige subsidie, verdienen eer den dank des publieks dan ongegronde aanmerkingen.

Red.

BEKENDMAKING.

Op daartoe bekomen last brengt de ondergeteekende ter kennisse van belanghebbenden, dat de minister van Kolonien van de heeren Smith & Co. te Rotterdam, agenten der *Compagnie des Services Maritimes des Messageries Impériales Françaises*, de mededeeling heeft ontvangen, dat de prijzen voor den overvoer met de Fransche maildienst van gouvernements passagiers (ambtenaren en officieren) van Marseille tot Singapore en terug (daaronder begrepen de doortogt door Egypte) belangrijk zijn verminderd.

Die prijzen zijn als volgt:

I. voor gouvernements passagiers 1ste klasse:
ƒ 1270.— in een hut met *twee* kooijen (pont supérieur arrière.)
„ 1040.— in een hut met meer dan *twee* kooijen (pont supérieur arrière et pont inférieur.)
„ 950.— in een hut met meer dan *twee* kooijen (avant.)
„ 520.— kinderen van 8 tot 12 jaren.
„ 260.— kinderen van 3 tot 8 jaren.
II. voor gouvernements passagiers 2de klasse:
ƒ 465.— (tusschendeks.)

Die van deze gelegenheid wenschen gebruik te maken, behooren zich te voorzien van een certifikaat, hetwelk hen op aanvrage zal worden verstrekt door de hoofden van gewestelijk bestuur te Batavia, Samarang of Soerabaija, ten bewijze, dat zij behooren tot de kategorie van passagiers hierboven bedoeld.

Voor zoover de passage niet hier, maar te Singapore genomen wordt, zal het wenschelijk zijn, dat de handteekening van het hoofd van gewestelijk bestuur gelegaliseerd worde door het plaatselijk Fransch konsulaat.

De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

Batavia, den 24sten Februarij 1863.

NEDERLANDSCH-INDIË.

BATAVIA.

In de *Javasche Courant* van heden maakt de Resident van Batavia het volgende bekend: Meermalen zijn bij de administratie van het post- en telegraafkantoor klagten ingeleverd over niet tijdige bezorging der brieven en telegrammen.

Bij onderzoek is de oorzaak van dit oponthoud gebleken te zijn gelegen, minder in den ijver der post- en telegraafbeambten, dan wel in de omstandigheid der toenemende bevolking ter hoofdplaats, waaraan zich nog voegen de veelvuldige mutatien, zoo door vertrek als door verhuizing te weeg gebragt.

Ook vreemdelingen en nieuw aankomenden ondervinden moeijelijkheid in het opsporen van personen die zij verlangen te bezoeken.

Als middel tot voorziening in dit bezwaar voor een groot deel, wordt de wenschelijkheid geopperd en algemeen beaamd, om aan den ingang der woningen een bord of eene plaat te hechten, waarop met duidelijke letters de naam van den bewoner staat vermeld, gelijk dit voorbeeld reeds is gegeven door enkele der hier gevestigde partikuliere geneesheeren.

De Resident van Batavia vleit zich met de verwachting, dat elk weldenkend lid der europesche gemeente van Batavia gaarne vrijwillig aan dezen uitnoodigenden wenk zal willen voldoen, waardoor ten koste van eene geringe uitgaaf, voorzeker veel zal worden bijgedragen tot bevordering eener zaak van algemeen belang.

Wij bevelen deze uitnoodiging ten zeerste in de overweging aan der ingezetenen dezer stad. Het eenige bezwaar dat wij er in zien, is dat de inlandsche jongens niet kunnen lezen, doch het zal altijd *eenigzins* helpen. Gaarne hadden wij gezien dat er eene bepaalde politie-order bij ware gekomen om de huizen te nummeren. Onze bedienden kunnen veelal nummers lezen, doch wij zijn daarbij overtuigd, dat dit niet alleen door de vele mutatien en de splitsingen van erven wordt bemoeijelijkt, doch dat de politie zonder uitbreiding van personeel geene behoorlijke kontrole zou kunnen houden op de stipte naleving van het gezegde politiereglement.

(*Red.*)

Wij zijn verzocht om mede te deelen, dat Heeren Inteekenaren op en die nog niet in 't bezit van de plaat van den watersnood Ao. 1861, waartoe indertijd de inteekening bij de Indische boekverkoopers is opengesteld geweest, deze plaat ten allen tijde kunnen reklameren bij de Heeren G. Kolff & Co. te Batavia, mits onder opgave van een adres op eene der hoofdplaatsen van Indië, daar de plaat van te grooten omvang is, om op de gewone wijze per post te worden verzonden.

Een schrijven uit Solo meldt ons dat men bezorgd is over den hoogen stand der rivieren aldaar; — kleine banjers hebben reeds meermalen plaats gehad.

De Indische Club te Amsterdam, een penningmeester te Batavia aangewezen hebbende voor de ontvangst van giften ten behoeve van het **Invaliden gesticht Bronbeek**, heeft de uitgever van den *Java-Bode* welwillend op zich genomen als zoodanig op te treden (zie verder Advertentie).

Aangekomen Vreemdelingen te Batavia.

VAN 21 TOT 24 FEBRUARIJ 1863.

HOTEL DES INDES. J. J. van Steede, Maas Geesteranus, R. C. v. d. Loeff, P. J. Zaal, Kits van Heyningen, van de Reede. — J. T. Haase, van Buitenzorg.

HOTEL DER NEDERLANDEN, Stokkum, Court, van de Reede.

JAVA-HOTEL. Kramer, van Amoy. — Homan, Maas, Sissingh, C. W. Hofmans van Weermond en familie, Holtius, C. E. S. Verschoeren, Th. J. de Wildt, Ladage, van Rotterdam.

Aangekomen en Vertrokken Passagiers.

VAN 21 TOT 24 FEBRUARIJ 1863.

Met de Ned. bark *Henriëtte Gerardina Susanna*, gezagvoerder A. Sissingh, de 2de luitenant der infanterie C. W. Hofmans van Weermond, Echtgenoot en één kind, de Heeren P. Ladage en Th. J. de Wildt, van Rotterdam.

Met het Ned. Ind. stooms. *Prins van Oranje*, gezagvoerder J. van Zandwijk, de 2de luitenants van Eijk, Staats en Reizig, de Heeren S. Westerbaan Muurling en Echtgenoot, Erdman, Echtgenoot en twee kinderen, Bergsma, Platon en Echtgenoot, Lakerfeldt, Mevrouw Haagveldt, Mejufvrouw Hazeldien, naar Bandjermasin via Samarang, Soerabaija en Bawean.

Met het Ned. Ind. stooms. *Macasser*, gezagv. J. C. Bierings, de onder-intendant Prins, Echtgenoot en drie kinderen, 1ste luitenant de Groot en Echtgenoot, inl. 1ste luitenant Bakarias, Echtgenoot en twee kinderen, de Heeren A. H. Schiff, Leyds, Echtgenoot en drie kinderen, Palm, Gibson, Mevrouw de weduwe Hoeksema, benevens Z. M. troepen naar Padang en Benkoelen.

Batavia.—Volgens mededeeling van den resident van Soerakarta is op den 6den Februarij te Beton, op 1½ paal afstand van de hoofdplaats en de gewone aanlegplaats der inlandsche vaartuigen, aangekomen de aan den heer Cores de Vries te Soerabaija toebehoorende stoomboot *Kraton*, welk vaartuig de reis van laatstgenoemde plaats naar Soerakarta den 5den Januarij heeft ondernomen. De lage stand van het water in de rivier, die gedurende meer dan eene maand het gemiddelde oost-moesson peil schier niet te boven ging, is oorzaak van de in de reis ondervonden vertraging. Z. H. de Soesoehoenan en prins Mangkoe Negoro hebben een bewijs van belangstelling gegeven door, in gezelschap met den resident, aan boord van de *Kraton* bij haar opstoomen van Djoeroek naar Beton te adsisteren, terwijl prins Mangkoe Negoro bovendien het vaartuig bij het binnenstoomen der haven van laatstgenoemde plaats uit zijne kanonnen batterij heeft doen salueren.

Bantam. — Nadat het verscheidene dagen achter elkander droog weer was geweest, zijn zeer zware regens gevallen, waardoor de Bantam-rivier zoodanig is gezwollen, dat de bamboezen brug nabij de dessa Kaibon op den grooten weg van Serang naar Bantam voor den aandrang van het water is bezweken en verscheidene afdammingen en waterleidingen zijn beschadigd.

— In het distrikt Onderandir is eveneens de bamboebrug over de kali Tjisdiet, juist bij den dam van Tras, op den weg, die langs genoemde kali van Onderandir naar Kakamaroegan leidt, door een bandjir weggeslagen. In het distrikt Tjiroeas heeft, ten gevolge van een bandjir in de Tjioedjoeng, het water dier rivier zijn weg door de kali Aigir genomen en de sawahvelden van de dessahs Sampan en Wanaisedi overstroomd. De stuwdam van de Tjipané heeft, onder de dessah Sidangir, mede veel door een bandjir geleden; zij is namelijk over eene lengte van 20 voeten weg geslagen. De sawahs echter in die streek zijn daardoor niet beschadigd, wijl het gewas bereids was geoogst. De dijkjes aan den grooten weg hebben daarentegen veel geleden. De noodige bevelen tot herstelling van het beschadigde zijn onmiddelijk gegeven.

Pekalongan. — Door de zware regens op den 10den en 11den Februarij j.l. zijn eenige rivieren dezer residentie buiten hare oevers getreden, waardoor 105 bouws van de suikerriet-aanplantingen ten behoeve der suiker-onderneming Seragi zijn overstroomd. Daaraan is echter geene noemenswaardige schade veroorzaakt, maar wel aan verscheidene bruggen in de binnen-wegen van de distrikten Pekadjangan, Wiradesa (regentschap Pekalongan) en Keboemen (regentschap Batane).

Billiton (Januarij) — De gezondheidstoestand der inlandsche bevolking was naar wensch; onder de Chineesche mijnwerkers hadden zich echter eenige gevallen van beri-beri-ziekte voorgedaan. De handel was zeer flaauw. De tafelrijst kostte ƒ 10 de pikol. Gedurende de maand Januarij was de weêrsgesteldheid over het algemeen storm- en regenachtig.

Den 20sten Januarij werd door de kruisboot een togt naar het Gaspar-eiland gedaan, om te zien of gedurende het stormachtige weer ook ongelukken ter zee hadden plaats gehad. Den 28sten daaraanvolgende werd aan den adsistent-resident van Billiton berigt, dat op het Alcerte-rif bij Poeloe-Liat een schip was gestrand. Terstond begaf de adsistent-resident zich met 14 praauwen, bemand met ± 120 koppen, gevolgd door de kruisboot met 18 sekah-praauwen, naar de plaats des ongeluks. Ten gevolge van zeer hooge zee en tegenwind bereikte genoemde ambtenaar eerst den volgenden morgen het gestrande schip, van waar zich juist een 14tal praauwtjes verwijderde, zonder gevolg te willen geven aan het hun gegeven bevel om terug te keeren. Een dezer praauwtjes werd achterhaald en daarin eenige voorwerpen van het gestrande schip gevonden. Van de opvarenden vernam de adsistent-resident, dat de equipage van de gestrande Engelsche bark *Colonsay* zich aan boord bevond van een op ± 4 Engelsche mijlen van het rif ten anker liggend schip.

Na te vergeefs getracht te hebben, zich in persoon bij den kapitein der *Colonsay* te vervoegen, noodigde de adsistent-resident in een met eene praauw afgezonden brief dien kapitein uit, om naar zijn schip terug te keeren, ten einde zoo mogelijk met het volk, dat door hem (adsistent-resident) ter adsistentie was medegebragt, schip en lading te redden. Deze, die zich Watzon noemde, antwoordde echter daarop, dat hij alles, doch zonder vrucht had aangewend, om het schip vlot te krijgen, doch, geen kans hoegenaamd ziende het te redden, zich genoopt achtte met het Engelsche driemastschip *Balaclava* naar Singapore te vertrekken.

Toen hij vervolgens in een tweeden brief zijn schip, — na, in voldoening aan het daartoe door den adsistent-resident gedaan verzoek, de namen der agenten te Singapore, zoomede die der reeders te hebben opgegeven — geheel verder aan de zorg van den adsistent-resident toevertrouwde, werd door dezen onmiddelijk door middel van duikers een onderzoek naar de lekken ingesteld en mogt men alras ontwaren, dat het schip er twee had ter grootte van eene vuist en bereids 4 voet water in had. Na de lekken met goenizakken gestopt en daarover bladjes koper gespijkerd te hebben, mogt het, met groote inspanning van krachten gedurende den geheelen nacht, gelukken het schip lens te pompen en des morgens ten 9 ure van de klippen in diep water te brengen.

Vervolgens is de *Colonsay* naar Billiton overgebragt, alwaar het in den morgen van den 1sten Februarij aankwam, vergezeld door omstreeks 30 groote sekah-praauwen.

De *Colonsay* is nog een nieuw schip, metende ± 130 kojang. Van de lading, die geheel uit thee bestond, was een gedeelte door de equipage over boord geworpen, terwijl een ander gedeelte waarschijnlijk door de sekahs van Lepar, welke onder vele andere voorwerpen ook ongeveer 60 bladen koper van het schip hadden afgehaald, was medegenomen. Van de rest der lading is een groot gedeelte door het zeewater beschadigd. (*Jav. Ct.*)

Samarang, 20 Febr. Gisteren des morgens ten 6 ure kondigde het gebulder van het geschut van het fort *Prins van Oranje* den volke aan, dat voor de 46ste maal de geboortedag van Z. M. onzen geëerbiedigden koning Willem III was aangebroken, en dezen dag met de gebruikelijke plegtigheden en feesten zoude worden gevierd.

De groote parade, welke voor dien dag was gekommandeerd, en waaraan ook het bataillon Samarangsche Schutterij zoude deelnemen, kon wegens den slechten staat van het terrein, dat door de aanhoudende zware regens als het ware in een moeras was gemétamorphoseerd, niet plaats hebben, en was dus in tijds geöontramandeerd.

Uit het kantine-fonds waren ten behoeve van het Garnizoen eenige gelden disponibel gesteld, als: voor ieder Onder-officier 50 ct. voor ieder Korporaal 40 ct. voor ieder Europ., Afrik. of Amb. Soldaat 30 en voor ieder Inlandsch Soldaat 20 cent, terwijl bovendien uit datzelfde fonds werden toegestaan: voor het 3de bataillon *f* 60, en voor het 5de bat. *f* 30, zoodat aan eerstgenoemd korps bestaande uit 6 kompagniën ± *f* 300, — en aan het laatste, bestaande uit 3 kompagniën, ± *f* 120, — werd uitbetaald, welke gelden moesten aangewend worden tot verbetering der menages, volksspelen, gammelang, tombola, enz. enz.
(*Sam. Adv. Bl.*)

Soerabaija, 17 Feb. De kwestie der uitbesteding voor den vervoer der brievenmalen van 's gouvernements-posterijen op Java, alsmede dat gedeelte Soerabaija meer speciaal betreffende, heeft zich heden opgelost zoo als wij zulks verwacht hadden.

De bus die, gesloten en verzegeld bestemd was om de inschrijvingsbilletten te ontvangen, werd geopend, maar . . . . . . geen enkel inschrijvingsbillet, zoomin voor de perceelen in massa, als voor het perceel Soerabaija. (*O. P.*)

Soerabaija, 17 Feb. ll. Zondag morgen ten 8 ure is in de Kampong Pabean door een Chinees een gruwelijke moord gepleegd, welke op de volgende wijze zou plaats gehad hebben. Eene welidjoe Embok Dolah genaamd, had zich met eene waarde van plus minus *f* 2000[1]) aan preciosas ten huize van bovenbedoelden Chinees begaven, die haar met behulp, zoo men wil, van een paar Madurezen om het leven bragt, in eene ledige mand stopte en daarna in de Kali Semampir (Nassan) wierp. Een jongetje die deze vrouw begeleidde en haar niet zag terugkeeren, heeft hiervan de politie kennis gegeven, die bij onderzoek de bloedsporen vond en den Chinees gevangen nam. De moordenaar heeft bereids zijne schuld bekend, en de plaats waar de preciosas geborgen waren, aangewezen. Ook zoude, zoo wij wel ingelicht zijn, het lijk in de krandjang bij den Madura wal opgevischt zijn.

18 Februarij. Eergister avond is alhier van Solo teruggekeerd, de partikuliere stoomboot *Kraton*, kapt. Martens, van welker eerste togt op de Solo rivier wij onlangs melding maakten. — Deze togt heeft niettegenstaande den lagen waterstand in slechts 42 dagen met inbegrip der legdagen, plaats gehad. Voor de reis herwaarts heeft men 130 en voor de terugreis 43 uren gestoomd. — Wij hopen dat door medewerking van het gouvernement de Heer Cores de Vries zal in staat gesteld worden om deze zoo nuttige riviervaart steeds per stoom te kunnen doen.

Soerabaija, 19 Februarij. Heden morgen is er, begunstigd door goed weder, groote parade gehouden op het marine établissement, door de equipages de verschillende alhier ter reede liggende oorlogschepen. Voor de woning van den kapitein ter zee, direkteur van het M. E., bevonden zich de état majoors van Z. M. schepen, om den kapitein ter zee, kommandant van Z. M. wachtschip *Juno*, als vertegenwoordiger van den kommandant der zeemagt in Indie, geluk te wenschen bij gelegenheid van 's konings verjaardag.
(*Soer. Ct.*)

Pasoeroean, 18 Februarij. Gisteren morgen heeft alhier de uitbesteding voor den overvoer der brievenmalen plaats gehad. Twee inschrijvers hebben zich opgedaan, De Heer D. C. van der Hart alhier, is de laagste inschrijver.
(*Pas. N. en Adv. Bl.*)

OFFICIELE BERIGTEN.

EXTRAKT *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BATAVIA, den 22sten Februarij 1863. (No. 1.)

Gelet, enz.

Gelezen de missive van den minister van Koloniën van 24 December 1862, Lt. AAZ. no. 17/1674:

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Krachtens magtiging des Konings:
a. aan den resident van Madura, boven het hem reeds toegestane personeel, alsnog toe te voegen een kommies, op eene bezoldiging van *f.* 2,400 (*twee duizend vier honderd gulden*) 's jaars.
b. enz.
Ten tweede:
Afschrift enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

Bij Koninklijk besluit van den 10den December 1862, no. 91, is de eerste luitenant der infanterie van het leger in Nederland, L. C. Eras, thans tijdelijk gedetacheerd bij dat in Oost-Indië, definitief in zijn rang overgeplaatst bij het wapen der infanterie van laatstgemeld leger.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den ingenieur der derde klasse bij de burgerlijke openbare werken L. J. Mulder.

Benoemd:

Tot resident van Ternate, de adsistent-resident ter beschikking van den gouverneur der Moluksche eilanden P. van der Crab.

Tot sekretaris der residentie Ternate, tevens pakhuismeester en vendumeester aldaar, de griffier bij den omgaanden regter in de derde afdeeling op Java mr. C. A. O. van Cattenburch.

Tot sekretaris voor de inlandsche zaken te Makasser, de kontroleur der eerste klasse bij het binnenlandsch bestuur in het Gouvernement Celebes en onderhoorigheden F. E. P. van den Bossche.

Tot kontroleur der tweede klasse bij het binnenlandsch bestuur in het gouvernement Celebes en onderhoorigheden, de sekretaris voor de inlandsche zaken te Makasser H. Holtz.

Belast:

Met de waarneming der funktiën van adsistent-resident van de Noorder-distrikten van het gouvernement Celebes en onderhoorigheden, tevens vendumeester aldaar, de kontroleur der eerste klasse bij het binnenlandsch bestuur in genoemd gewest H. M. van Rijssen.

Met de voleindiging van de aan mr. J. H. Coster opgedragene kommissie, de tweede op zich zelf staande auditeur-militair bij den krijgsraad te velde in de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo mr. W. de Booij.

Vergund:

De uitoefening van het beroep van landmeter, aan R. C. Spengler, ingenieur der tweede klasse bij de burgerlijke openbare werken.

Schutterijen, enz.

Benoemd:

Tot officier van gezondheid der eerste klasse bij de schutterij te Samarang, de eerste stadsgeneesheer aldaar H. C. K. F. de Ruijter.

1) Volgens andere berigten *f* 15000. *Red.*

Militair Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland aan den luitenant-kolonel der artillerie J. L. Moerman.

Ontslagen:

Op verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, de tweede luitenant der infanterie J. B. F. von Schmid.

Geplaatst:

Bij het 7de bataillon infanterie, de majoor J. M. Bruijn, thans voor alsnog ter beschikking van den kommandant der troepen in de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo.

Bij het 14de bataillon infanterie, de majoor J. G. G. H. Strengnaerts, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

De Engelsche regering denkt ernstig aan eene vermindering der in de laatste jaren zoo hoog opgevoerde uitgaven ten behoeve van het defensiewezen. Die strekking blijkt ook uit eene cirkulaire van den minister van oorlog aan de militaire autoriteiten, waarin hij haar kennis geeft, dat hij het noodig heeft geacht, een grens te stellen aan de oprigting van nieuwe korpsen vrijwilligers bij de reeds bestaande, en dat hij dien ten gevolge geen enkel daartoe strekkend aanbod, hetwelk na 1 Januarij a. s. nog mogt worden gedaan, bij de koningin ter goedkeuring zal indienen.

— De minister van binnenlandsche zaken heeft aan het kommité van de magistratuur der city beloofd, het zijne te zullen doen tot de benoeming eener koninklijke kommissie, die belast zou worden met het onderzoek van het voorstel betreffende de weder-invoering van het stelsel tot transportatie van misdadigers. Deze kommissie is ook reeds benoemd, met genoemden minister aan het hoofd; zij heeft bepaaldelijk in last een naauwkeurig onderzoek in te stellen omtrent alle bestaande akten en de uitvoering van vonnissen, die met het genoemde stelsel regtstreeks in verband staan. Het resultaat van dat onderzoek zal aan het parlement tegen den tijd der beraadslagingen over de strafwetten worden overgelegd.

— De regering heeft aan de Fransche *Messageries Impériales* een stuk gronds op het eiland Ceylon afgestaan ten behoeve van een steenkolen-dépôt.

— Uit het verslag van den *Board of Trade* blijkt, dat de totale waarde van den uitvoer gedurende de maand Nov. ll. bedraagt £ 9,761,518, tegen £ 10,757,746 in 1860 en £ 9,874,762 in 1861. In de eerste elf maanden van 1862 heeft de uitvoer eene waarde van £ 113,280,779 bedragen, dat is omstreeks $1\frac{3}{4}$ per cent minder dan in 1861, en omstreeks acht per cent minder dan in 1860. Het aantal ingeklaarde schepen voor den buitenlandschen handel bedroeg in Nov. ll. 4679, met een tonnelast van 1,078,608; dat der uitgeklaarde bedroeg 3373, met een tonnelast van 880,091. In 1861 bedroeg het aantal ingeklaarde schepen gedurende die maand 2818, met een tonnelast van 827,319, en dat der uitgeklaarde 3158, met een tonnelast van 795.023. Voor den kusthandel werden ingeklaard 13.383 schepen met een tonnelast van 1.540.332, tegen 11.410 met een tonnelast van 1.367.303 in 1861, en uitgeklaard 12.430 schepen met een tonnelast van 1,434,133, tegen 12675 met een tonnelast van 1.457.928 in 1861. De handelsbeweging levert dus vrij gunstige resultaten op.

— Lord Elgin, onderkoning van Britsch Indie, heeft aan den lordmayor der hoofdstad eene missive gezonden, waarin hij namens het gouvernement in Indie, een bedrag van £ 20,000 ten behoeve der noodlijdenden in de fabriekdistrikten aanbiedt. Dit montant is het overschot der gelden, die in 1860 tot leniging van den hongersnood in Indie, uit Engeland waren overgezonden.

— De stormen die in de maand December op het vasteland van Europa hebben gewoed, hebben ook in Engeland groote verwoestingen aangerigt, terwijl ook vele lijken aangespoeld zijn. Bij den storm van 19 tot 22 December heeft te Ramsgate het water hooger gestaan dan de hoogste stand dien het sedert ruim 25 jaren bereikte. De werkplaatsen en werven der heeren Strongen Barnes, ofschoon op een grooten afstand van de reede gelegen, zijn totaal vernield. Volgens de berigten uit King's Lynn werd aldaar eene aanmerkelijke uitgestrektheid land onder water gezet.

— Er is alweer sprake van een nieuw surrogaat voor katoen. Het wordt verkregen uit een gewas, hetwelk aan de Afrikaansche westkust in overvloed verkrijgbaar is. Men heeft het dezer dagen, met aanwending eener stoommachine, in het arsenaal te Woolwich onderworpen aan een hydraulisch onderzoek, waaruit gebleken is dat het in sterkte 60 per cent de Manila hennep overtreft, terwijl men berekent dat het in prijs op 25 per cent minder zal te staan komen dan Russisch vlas. Eenige monsters van deze nieuwe uitvinding zijn nu ten toon gesteld in de bureaux der West-Afrikaansche maatschappij, Gresham-House te Londen.

FRANKRIJK.

Men zal zich herinneren dat keizer Napoleon, bij gelegenheid der receptie op Nieuwjaarsdag van 1859, eene toespraak hield tot den Oostenrijkschen gezant, die onmiddelijk zeer veel sensatie maakte en als voorbode beschouwd werd van ernstige gebeurtenissen. Dit jaar heeft de receptie niets opgeleverd wat eenige beteekenis heeft, indien men op den *Moniteur* afgaat, die alleen reproduceert de toespraak des keizers aan den pauselijken nuntius, welke, volgens gewoonte, uit naam van het corps diplomatique, het woord voerde en het thans gedaan heeft in de volgende termen.

„Sire, de leden van het corps diplomatique verzoeken U. M. hunne eerbiedige hulde te willen aannemen, die ik in hun naam, bij den aanvang van het nieuwe jaar, de eer heb U te bieden. Wij voelen ons steeds gelukkig, sire, wanneer het ons vergund is de wenschen uit te spreken, die wij vormen voor het geluk van U. M. en van hare doorluchtige familie en voor het welzijn van Frankrijk."

Het antwoord des keizers was na den gebruikelijken dank, als volgt:

„Ik acht mij gelukkig mij omringd te zien van de vertegenwoordigers van alle mogendheden. Zij kunnen getuigen zijn van mijn verlangen, om met hen vriendschappelijke betrekkingen te onderhouden, die zoo noodzakelijk zijn voor de tegenwoordig en toekomstige rust."

Doch volgens partikuliere berigten heeft de keizer ook eenige woorden gerigt tot den heer Muro, die de funktien van Spaansch gezant ad interim vervult, en daarbij de hoop te kennen gegeven dat de betrekkingen tusschen Frankrijk en Spanje weer op den vorigen vriendschappelijken voet hersteld mogen worden, terwijl hij den Amerikaanschen gezant gesproken heeft over de noodzakelijkheid die er bestaat, om een einde te maken aan den verwoestenden oorlog aan gene zijde van den Atlantischen Oceaan. Over het geheel heeft men opgemerkt dat de keizer stroef was.

— De Fransche kamers zijn tegen 12 Januarij bijeengeroepen. Men ziet, even als in vorige jaren, bij de behandeling van het adres van antwoord weer levendige diskussien tegemoet over de Italiaansche aangelegenheden, vooral in den senaat, waar prins Napoleon weer in het parlementaire worstelperk zal treden als kampioen voor de zaak van Italie.

— De *Moniteur* bevat het navolgende: De pauselijke nuntius heeft aan den minister van buitenlandsche zaken namens den Paus eene som van 10,000 fr. ter hand gesteld, ten behoeve der arbeidende klassen van het departement der Beneden Seine. Deze gift was vergezeld van de navolgende verklaring: „Het doet Z. H. leed, dat de staat zijner finantien hem belet een ruimer offer te brengen, maar hij heeft hiermede toch aan de Fransche natie een bewijs willen geven van sympathie, in dank voor de vele blijken van gehechtheid, die hem van de zijde van Frankrijk ten deel vallen."

De graaf van Chambord heeft insgelijks 10,000 fr. gezonden voor de behoeftige arbeiders in het dep. van de Beneden-Seine. Van deze gift is echter in den *Moniteur* geene melding gemaakt. De klerikalen beschuldigen daardoor de regering, dat zij door verzwijging van die gift de staatkunde niet kan afscheiden van de liefdadigheid, en voorts van verregaande vrees en kleingeestigheid.

— De Fransche genie is druk bezig met Civita Vecchia in een geduchten staat van verdediging te stellen, waaruit men opmaakt, dat de Fransche troepen zich in die plaats zullen vestigen, zoodra zij eenmaal Rome ontruimen.

— In den nacht van den 19den op den 20sten December heeft de policie te Nizza zich meester gemaakt van twee officieren van Garibaldi: de eene is een Engelschman, Dunn genaamd, die den rang van generaal bekleedde in het leger van den volksman. Zij werden beschuldigd van een aanslag tegen het leven des keizers in den zin te hebben. Ook waren te Parijs drie Polen in hechtenis genomen, doch zij werden spoedig daarna weer op vrije voeten gesteld. Hunne papieren heeft echter de politie behouden en deze hebben verder geleid tot het in beslag nemen van de kas van het komité, die meer dan een millioen roebels bevatte, en tot de gevangenneming van een rijk grondeigenaar in het hertogdom Posen.

DUITSCHLAND.

De beschouwingen der Pruissische dagbladen bij gelegenheid van het Nieuwe jaar zijn over het algemeen vrij somber gestemd. Nergens schemert de hoop door, dat aan den tegenwoordigen abnormalen toestand spoedig een einde zal komen. Zelfs wanneer de regering den feitelijken diensttijd van twee jaren mogt toegeven, zou er weinig gewonnen wezen; want de partijen staan op dit oogenblik nog scherper dan vroeger tegenover elkander. En velen zijn van gevoelen, dat niet eens ernstig plan tot die koncessie bestaat.

Het dagblad *Nord. Biene*, den tegenwoordigen stand van zaken in Pruissen besprekende, meent den heer von Bismarck en de feodale partij te moeten herinneren aan de rampen, welke de Fransche aristokratie in 1789 over het land en zich zelve gebragt heeft. Het blad acht het ook onmogelijk dat de koning van Pruissen onbekend kan zijn met de middelen, door welke de partij die thans het roer in handen heeft, er in geslaagd is, zoovele onderteekeningen op de loyauteitsadressen te verkrijgen. Het is een karakteristiek verschijnsel dat de Russische drukpers zóó over de zaken in Pruissen oordeelt.

De minister van binnenl. zaken heeft verlangd, dat de gemeenteraad van Berlijn het adres van gelukwensching aan den koning, bij gelegenheid van het nieuwe jaar, alvorens aan hem zou mededeelen, daar anders geene audientie verleend zou worden. De raad heeft dit geweigerd en het reeds onderteekend adres aan Z. Exc. gezonden, met verzoek het aan Z. M. te overhandigen. In dit adres wordt o. a. het vertrouwen te kennen gegeven, dat Z. M. er in slagen moge een einde te maken aan de zware zorg, welke thans de gemoederen drukt. Het beklagenswaardig konflikt, dat de grondslagen der konstitutie op losse schroeven stelt, de gemoederen des volks in verwarring brengt en van een nadeeligen invloed is op Pruissens positie tegenover het buitenland, gaat onopgelost in een volgend jaar over. Ten slotte drukt het adres de hoop uit, dat Z. M. den weg moge betreden, die tot verzoening en vrede leidt.

De magistratuur der hoofdstad heeft den koning een afzonderlijk adres aangeboden, dat in hoofdzaak geheel overeenkomt met het bekende adres van den gemeenteraad. Onder anderen leest men in het adres de volgende zinsneden:

„Onze burgerij ziet met bekommering een konflikt van diep ingrijpenden aard onopgelost overgaan van het oude in het nieuwe jaar. Maar zij laat niet na te hopen, dat U. Ms. wijsheid de wegen zal vinden, waarop een eendragtig zamenwerken van vorst en volk tot 's lands welvaart en grootheid, die aan beiden evenzeer dierbaar zijn, verzekerd is."

De *Kreuzz.* is zeer verbolgen over eerstgenoemd adres, en de koning moet er in een opgewonden toestand door geraakt zijn, die in geen drie dagen bedaard was. Het beste bewijs, dat men aan het hof al de beteekenis voelt van de houding, door dit ligchaam aangenomen.

Ook is men in de regeringskringen zeer ontstemd over een adres van 40,000 kiezers aan de afgevaardigden te Berlijn strekkende tot adhaesie aan de houding der tweede kamer, alsmede over de plegtige ceremonie, die bij de overhandiging plaats had. Dit dokument bestaat uit vier deelen.

Een soortgelijk adres uit het kiesdistrikt Osterburg Stendal telt 5133 onderteekeningen.

Naar men zegt, zal de heer Grabow een overzigt van de hem toegezonden adressen en het aantal onderteekeningen openbaar maken.

Aandacht verdient dat de *Vereeniging van Vrijwilligers* uit de jaren 1813, 14 en 15 te Keulen, besloten heeft, om het 50 jarig feest van de oproeping der landweer niet te vieren.

De minister van binnenl. zaken heeft onlangs eene aanschrijving gezonden aan de bestuurders der onderscheidene universiteits-bibliotheken, waarin deze worden aangemaand om in het vervolg zich te bepalen tot de hoogstnoodige aankoopen ten behoeve der aan hun beheer toevertrouwde boekerijen, dewijl slechts eene zeer geringe som tot dat einde beschikbaar kan gesteld worden.

De *Allgem. Pr. Zeitung* heeft den 31sten Dec. van hare lezers afscheid genomen. De regering hoopt in de bestaande onafhankelijke konservatieve dagbladen de noodige ondersteuning te vinden bij de verdediging harer denkbeelden, tegen de polemiek der partijen.

Dezer dagen moest te Breslau een afgevaardigde bij de tweede kamer gekozen worden, in plaats van den heer Simon, die zijn mandaat heeft nedergelegd. De uitslag der stemming was, dat de kandidaat der vereenigd liberale partijen, de koopman Lasswitz, met 360 stemmen gekozen werd tegen den konservatieven kandidaat, die maar 77 stemmen op zich vereenigde.

Aan de soldaten van het Pruissische garnizoen te Mainz is bevolen, zich voortaan te onthouden van de lezing van den *Mainzer Anzeiger*, de openbare plaatsen, alwaar op ongunstige wijze over den koning van Pruissen wordt gesproken, te verlaten en hetzij zonder of met hulp van andere militairen, de personen te arresteren, die ongunstig over den koning of diens regering spreken.

— Het schijnt dat men in Oostenrijk geen hoog denkbeeld heeft van de hervormingen, welke in den Kerkelijken Staat verwacht worden. De *O. D. Post* b. v. meent dat de geestdrift daarover te Rome niet groot zal zijn en dat zij aan de sympathie der menigte voor Victor Emanuel en de wereldlijke regering hoegenaamd geen afbreuk zullen doen. Het blad haalt bij deze gelegenheid het voorbeeld aan van de koncessien, door koning Frans II derdehalfjaar geleden, maar te laat aan de Sicilianen gedaan, toen men te vergeefs hoopte het volk daardoor van Garibaldi af te trekken.

— Sedert eenige dagen heeft de Pruissische regering eene houding aangenomen, alsof het in de Duitsche kwestie speciaal tegen Oostenrijk offensief wilde ageren. Zoo laat zij o. a. de bondsgarnizoenen te Frankfort en Mainz door de reserves versterken. De *Kölnische Zeitung* acht zulk een voornemen onwaarschijnlijk, dewijl zij geen grond ziet om in Europa, nog minder om in Duitschland een vredebreuk te verwachten; doch in verband met het den Pruissischen minister-president toegedichte plan, om zich door roekelooze stappen uit de binnenlandsche verlegenheden te redden, aarzelt zij ze bepaald voor onwaar te verklaren.

De *Norddeutsche Allgemeine Zeitung* denkt er echter anders over: „Dewijl," zegt dat blad, „ten gevolge van de latere opkomst der rekruten, de wacht- en garnizoensdienst in de bondsvesting Mainz en te Frankfort voor de voorhanden sterkte der Pruissische garnizoenstroepen velerlei ongerief medebrengt, zoo heeft de koning, gelijk wij vernemen, bevolen de betrekkelijke troepenafdeelingen intusschen op den voet van vrede voltallig te maken door het oproepen der reserve, en zal die maatregel waarschijnlijk vóór of op den 10den Januarij in uitvoering komen. Wij vermoeden dat die zoo lang zal worden volgehouden, tot dat door de aflevering der geoefende rekruten de bestaande bezwaren vervallen.

Intusschen trekt Pruissens houding in Oostenrijk toch zeer de aandacht. Zoo zegt de *Donau Zeitung*, een erkend orgaan van het Weener kabinet, in zijn nummer van den 28sten December het volgende: „Gingen wij een staat van verklaarden oorlog te gemoet, waarmede wij plotseling door het buitenland zonder onze schuld werden bedreigd, dan zou, dunkt ons, de beweging der gemoederen bezwaarlijk heftiger kunnen zijn, dan in de meestverschillende kringen thans wordt waargenomen, nu Pruissen eerst in de zaak van het handelsverdrag en laatstelijk ook in het vraagstuk der bondshervorming zijne houding drijft tot een uiterste, daar het den band, die de Duitsche Staten in het stoffelijke onderling verbindt, en tevens de politieke verbinding verscheurd voor de voeten der natie dreigt te werpen. In beide gemelde gevallen handelt het derwijze, zonder eenig beter middel tot vereeniging voor te slaan, de regtsvraag in het midden latende, of met drogredenen verdraaijende, met het verklaarde voornemen, om pogingen tot herstel der eenstemmigheid tusschen de Duitsche bondgenooten zelfs niet in overweging te nemen, maar aan de staten, die evenveel regt en gezag hebben, zijne willekeur als wet op te dringen. En daarbij tracht het, zonderling genoeg, nog de staten, die aan den bond en de verdragen getrouw zijn, verdacht te maken van willekeurige verdraaijing van het bondregt en van de ondubbelzinnige verdragsbepalingen."

Naar de voorstelling van het genoemde blad dreigt de geheele Duitsche bond los te raken en uiteen te vallen.

De Pruissische kamers zijn eindelijk bijeengeroepen, en wel tegen 14 Januarij.

— De minister van oorlog in Beijeren heeft eene verordening uitgevaardigd, waarbij het aan de officieren verboden wordt, om lorgnetten te dragen. Zij, die zulke glazen niet kunnen ontberen, zullen zich als invaliden moeten opgeven en de dienst verlaten.

— Ongeveer honderd burgers van Leipzig, behoorende tot de demokratische partij, hebben aan Garibaldi een zilveren lauwerkrans als kersgeschenk gezonden.

ITALIE.

De regering verlangt verder eene opgaaf van de sterkte der nationale garde in het Zuiden en denkt aan eene reorganisatie der troepen, die belast zijn met het onderdrukken der rooverijen en het vervolgen der roovers. Aan de prefekten is bij dit alles eene groote verantwoordelijkheid opgedragen. De minister heeft voorts de prefekten aangeschreven, dat zij eene nationale inschrijving zullen openen, om daaruit aan de huisgezinnen die door de rooversbenden hebben geleden, eene schadevergoeding toe te kennen en tevens om eenige belooningen te kunnen uitreiken, wegens betoonden moed bij het ageren tegen die benden. De minister tracht in dit stuk onder anderen duidelijk te maken, dat de rooverijen een gevolg van de vele verkeerdheden, die bij de Napelsche bevolkingen zijn overgebleven uit den tijd der vorige regering, die de ontwikkeling der beschaving en de uitbreiding van het onderwijs verhinderde, hetgeen nu aan sommigen hoop gaf dat zij, te midden der wanordelijkheden, die bij iedere revolutie plaats hebben, welligt eene geschikte gelegenheid zouden kunnen vinden om haar verloren terrein te herwinnen. De Napelsche bevolkingen — zegt de minister verder — hebben evenwel aan de voorstanders van dat vroeger régime alle vooruitzigt op zulk een herstel ontnomen, door de wijze waarop zij, ter vernietiging van dat régime, hare ondersteuning aan het tegenwoordig gouvernement hebben verleend. Terwijl nu de geheele natie aan die bevolking een bewijs van gemeenschappelijke zorg en welwillendheid verschuldigd is, behooren alle Italiaansche provincien ieder op zich zelve mede te werken tot verzachtig van het ongeluk, waardoor de Zuidelijke gewesten geteisterd werden, en terwijl nu het gouvernement een wetsontwerp in dien zin gereed maakt, doet het inmiddels een beroep op vrijwillige ondersteuning der natie.

De minister van justitie heeft ook van zijn kant eene cirkulaire aan de prokureurs des konings in de Napelsche provincien gezonden, waarin deze uitgenoodigd worden om het ontslag voor te stellen van die regterlijke ambtenaren, die geen ijver genoeg ontwikkelen in de vervolging der roovers, terwijl diegenen aanspraak op belooning zullen hebben, wier gedrag boven allen twijfel verheven is.

— Koning Victor Emanuel heeft bij de receptie ten hove op 1 Januarij aan de deputatie van de kamer der afgevaardigden verklaard, dat in het afgeloopen jaar de wenschen der natie wel is waar nog niet waren vervuld geworden, maar hij hoopte de kamer eendragtig naar die vervulling te zien streven. Hij gaf tevens zijne hooge tevredenheid te kennen over den toestand der armee, die in allen gevalle aan zijne verwachting en die des lands had beantwoord. De koning besloot zijne toespraak met de woorden: „Vertrouw op mij, gelijk ik op u vertrouw."

Het nieuwe ministerie zit niet stil. De minister van buitenlandsche zaken heeft eene cirkulaire gerigt tot de diplomatieke agenten, waarin het besef doorstraalt dat aan de buitenlandsche politiek thans niet veel te doen is, maar het kabinet heeft daarentegen al zijne aandacht gevestigd op de binnenlandsche organisatie. In de eerste plaats komt als zoodanig in aanmerking het te keer gaan van de rooverijen in de Napelsche provincien. De regering wil hier krachtdadig te werk gaan. De minister van binnenlandsche zaken, de heer Peruzzi, nagenoeg de ziel van het kabinet, heeft aan de prefekten eene cirkulaire gezonden, waarin bevolen wordt om de gemeenteraden, die verdacht worden in verstandhouding te verkeeren met de roovers of die ten hunnen aanzien met laauwheid te werk gaan, aan de regering als zoodanig op te geven, welke alsdan na onderzoek tot hunne ontbinding zal overgaan. Voorts zal de regering in een aantal plaatsen speciale agenten zenden, die zich zullen verstaan met de policie-agenten, want de lokale autoriteiten schijnt men niet te kunnen vertrouwen.

— In de laatste dagen is herhaaldelijk gesproken van het plan der pauselijke regering om op Frankrijks aandrang eenige hervormingen in den Romeinschen staat in te voeren. Daaraan valt nu bijna niet meer te twijfelen; maar nog altoos weet men niet, waartoe zich die koncessien zullen bepalen. De lezingen zijn verschillend. Zoo wordt in sommige berigten gemeld, dat alleen eene andere gemeentewet, en wel die van 24 November 1850, zal ingevoerd worden. Maar volgens

BIJVOEGSEL
VAN DEN
JAVA-BODE
van Woensdag 25 Februarij 1863, N°. 16.

die wet zullen de gemeenteraden gekozen worden door een kieskollegie, speciaal door de regering daartoe benoemd en zullen de kiezers slechts zesmaal grooter in aantal zijn dan het aantal gemeenteraadsleden; twee derden der kiezers moeten voorts grondeigenaren zijn; de overigen zullen gekozen worden uit hen, die door hunne kapitalen eene aanzienlijke plaats bekleeden onder wetenschappelijke mannen. Dus eene magere koncessie.

Volgens eene andere lezing, waarop echter niet veel staat te maken is, zullen de koncessien van meer beteekenis zijn en hoofdzakelijk op het volgende neerkomen: 1°. een deels nieuw en deels verbeterd strafwetboek, op grondslag van het Code Napoléon; beperking van de toepassing van het kanonieke regt tot louter geestelijke aangelegenheden; 2o. nieuwe organisatie van het regtswezen en van de verschillende trappen der regtspraak; instellingen van vredegeregten, regtspraak in het laagste ressort door een enkelen regter; in het hoogste ressort regtspraak van kollegiën, die uitsluitend uit geestelijken bestaan; 3o. scheiding der regtspleging van het binnenlandsch bestuur, hetwelk insgelijks zal worden gereorganiseerd, en wel naar het beginsel dat de gemeenten en de provincien zich zelven zullen besturen. Zelfbeheer zal de grondslag der stedelijke besturen zijn. De minder hooge posten tot dien van delegaat of gouverneur eener provincie kunnen met leeken bezet worden. Het hoofd der politie zal een leek zijn. — Wat er van een of ander postief zij, zal dus nader moeten blijken.

AUSTRALIË.

(*Sydney Morning Herald*)

De *Pioneer* is van zijn togt naar Australie's noordelijkst punt te Sydney weêr gekeerd. Op dien togt heeft het vaartuig ontegenzeggelijk beantwoord aan zijn naam, want het is als voorlooper eener kolonisatie dat het die reis heeft gemaakt. Weldra toch zal eene nederzetting dat vaartuig volgen .Het hoofddoel van dien togt was het uitkiezen eener geschikte plaats voor een nederzetting nabij kaap York. Al wat men vroeger wist van de plaatselijke gesteldheid steunde op de meening, dat Albany eiland de geschiktste plaats voor eene haven zou opleveren. Deze meening heeft zich bewaarheid. De stad Somerset zal op dat klein eiland worden gesticht. De omstandigheid echter dat de stad niet op het vasteland zal komen te staan, toont aan in welke betrekking of verhouding genoemde nederzetting zal zijn tot de kolonie van Queensland. Somerset is niet bestemd om eene nieuwe havenplaats van Queensland te worden, of als entrepotplaats van een een uitgestrekten binnenlandschen handel te dienen Het zal meer eene gouvernements vestiging dan wel eene eigenlijke kolonie worden, en is bestemd om als maritiem station van Brittannie op den grooten zeeweg te verrijzen Deze vestiging zal tot groot gerief voor de zeelieden strekken. Torresstraat is steeds een gevaarlijk vaarwater geweest, hoewel de naauwkeurige opnemingen van kapitein Denham veel van dit gevaar hebben doen verminderen. In geval van onheil hadden de schipbreukelingen immer de reis in eene open boot te maken, hetzij naar Timor of naar Moretonbaai. Nu is er door het bouwen van Somerset op Albany eiland eene schuilplaats, welke veel digter bij is.

Het moederland (Engeland) draagt bijna geheel de onkosten der nederzetting en het zou inderdaad thans weinig voordeel aan Queensland aanbrengen, wanneer het in die streek zijne grondbezittingen wenschte uit te breiden. Weinig is er nog bekend omtrent de vruchtbaarheid van den bodem van het ten zuiden van kaap York gelegene schiereiland — de ongelukkige Kennedy was de eenige, welke die landstreek doorgetrokken is, doch het is waarschijnlijk dat er niet overveel weidegronden zullen worden gevonden. Wat er echter moge zijn, zal dan aan de noordelijke grens van den grooten Australischen Bergketen worden aangetroffen.

Tegenwoordige toestand van Amerika.

(*Home News.*)

Noordelijk Amerika doorworstelt thans perioden eener ziekte, welke in oudere staten algemeen genoeg is, doch geheelenal nieuw voor de staatsregelen aldaar zijnde, is zij gekenmerkt door geheel eigenaardige verschijnselen. Federalistisch Amerika ondergaat de weeën eener ministerieele krisis of liever gezegd: in den kring der raadslieden van den President heerscht eene groote beroering, welke zoo na aan eene krisis grenst als dit in een republikeinsch land mogelijk is. Het gevecht bij Fredericksburg heeft dit verschijnsel te berde gebragt. Eene invloedrijke kommissie uit den senaat heeft een besluit genomen ter aandringing op het ontslag van de heeren Seward en Chase. Toen echter dit stuk op weg was naar President Lincoln, dienden genoemde heeren zelven hun ontslag in ter ontduiking dezer vernedering. Ook Generaal Burnside heeft zijn bevelhebberschap nedergelegd, zoodat met uitzondering van Generaal Halleck en de heer Stanton, de eigenlijke zondebokken bij het volk, de president in één slag stond beroofd te worden van zijne voornaamste raadslieden. Eene ministrieele krisis is in Amerika echter eene geheel andere zaak dan in konstitunionele staten. In den waren zin des woords is er geene publicke opinie in Amerika, doch er heerscht een enorm mengelmoes van meeningen, eene verwonderlijke verscheidenheid van partijen en eene buitengewone vrijheid om zijne gevoelens, zelfs de zonderlingste, uit te drukken. Dit alles wordt echter gedomineerd door een inderdaad ijzeren despotisme. De eigenlijke daadzaak is, dat de President als alvermogend persoon ageert en — doet wat hij wil. Het is derhalve niet te verwonderen dat Lincoln geweigerd heeft het ontslag van Burnside en dat der Sekretarissen aan te nemen, en dat het onstuimig staatsbestuur weer in snorrende beweging is zonder het minste denkbeeld eener kabinetskwestie. Er zijn onderscheidene stemmen, die beweeren dat Seward en zijne medeambtenaren het kabinet dienen te verlaten. Dit zal misschien later plaats hebben, doch thans is het eene uitgemaakte zaak, dat noch het kongres noch het volk iets tegen den President vermogen, zoolang als hij verkiest er zich tegen te verzetten. Bij het ontvangen der laatste berigten was de groote angstige vraag, wat te verwachten was van de emancipatiewet die op 1 Januarij stond uitgevaardigd te worden.

De heer Lincoln heeft aan de kommissie der grensstaten zijne bereidheid verklaard om zijn besluit te wijzigen, zoo bevonden mogt worden, dat zijne denkbeelden geene goede uitkomsten konden opleveren, en over het algemeen geloofde men dan ook, dat hij de emancipatiewet zou proklameren zonder de staten Delaware, Missouri, Maryland, Kentucky en een deel van Virginie, Noord-Carolina, Louisiana en Tennessee er te betrekken. In tegenspraak met deze meening vindt men in een der New-Yorker bladen een uitvoerig verslag, dat de heer Lincoln vaststaat in zijn eenmaal genomen besluit omtrent de slavenkwestie en hij uitdrukkelijk verklaard heeft zijn „Nieuwjaars-vrijheidsproklamatie niet te *willen* herroepen, al kon hij, en het niet *kon* doen, al wilde hij ook." Indien dit laatste de waarheid is, dan zal door deze daad van het Noorden de afscheiding en onafhankelijkheid van het Zuiden zeer worden verhaast. — Op het oogenblik toch dat de slavenoorlog wordt geproklameerd, is het weêr tot stand komen der oude Unie eene onmogelijkheid geworden.

Met niet minder belangstelling ziet men in Amerika nieuwjaarsdag te gemoet ten opzigte van twee gebeurtenissen die plaats zullen grijpen: het optreden van een ontvanger van belastingen en dat van den demokratischen Gouverneur van den staat New-York. Het optreden dezer twee mannen die twee tegenstrijdige belangen te behartigen hebben, zal aanleiding geven niet alleen tot polemisering en strijd in het kabinet, maar kon ook nog grooter gevolgen hebben.

Naast M'Clellan staat in populariteit Generaal Burnside. Zijn schrijven waarin hij zich zelf de schuld geeft en de verantwoordelijkheid van de laatste nederlaag des Noordelijken legers op zich neemt strekt hem zeer tot eer. De Amerikanen zijn niet gewoon aan zulke opene en ridderlijke karakters. De edelaardigheid en ook het nieuwe dat er gelegen is in zulk eene grootmoedigheid vervullen hen met verbazing, ja over rompelen hun gevoel. Zij zijn inderdaad opgetogen over (en gevoelen zich gelukkig in het bezit van) een generaal, die erkent dat door zijne ongeschiktheid een groote veldslag is verloren.

BOEKBESCHOUWING.

A dictionary of the Sunda language of Java, by Jonathan Rigg, Member of the Batavian Society of Arts and Sciences (*Verhandelingen van het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen*, deel XXIX). Batavia, Lange & Co., 1862.

V.

Het bovenstaande (de voorbeelden en de toepassing op het Soendaneesch natuurlijk uitgezonderd) heb ik bijna-woordelijk overgenomen uit Roorda's Javaansche grammatika, § 236—243. Met opzet. Niet-enkel, omdat wie Roorda's uitnemende juistheid van uitdrukking kent, zich er niet dwaaslijk aan zal wagen om hetzelfde als hij met ándere woorden te gaan zeggen. Oók, omdat ik gebruik woû maken van deze gelegenheid, ten-einde in een treffend voorbeeld de naauwe verwantschap die er, trots al het verschil, tusschen Javaansch en Soendaneesch bestaat, te doen uitkomen. Oók, en wel voornamelijk, omdat ik er op wijzen woû als op een sprekend, onweêrlegbaar blijk, hoe-weinich-konscientieus Rigg bij de samenstelling van zijn woordeboek is te-werk-gegaan; daar hij niet-eens de kleine moeite heeft genomen, de spraakkunsten van aanverwante talen te raadplegen, ten-einde zijn oppervlakkige, scheeve halfkennis aan-te-vullen, en de dingen die hij niet begreep, zichzelf en zijn lezers duidelijk te maken. Het is geheel door eigen schuld — ik kan daar niet genoech op drukken — dat hij zulk slecht, onbruikbaar werk geleverd heeft.

Zulk slecht, onbruikbaar werk. Den optimist die daaraan noch twijfelen en mij van vitzucht of overdrijving beschuldigen mocht, wijs ik ten-overvloede op wat de heer Rigg in zijn inleiding (onwetend, waarover hij handelde) over *den vorm van het eenvoudige werkwoord in de Soendaneesche taal* heeft neêrgeschreven.

„The initial consonants of many words," lezen we daar, „often vary rather arbitrarily for the sake apparently of what appears to be euphony to native ears; thus béré becomes méré; boro, moro; nahĕun, tahĕun; nanya, tanya; notog, totog; nyorén, sorén; nyorang, sorang; nyĕurĕud, sĕurĕud; nyukang, tyukang; nyĕkĕl, chĕkĕl; mĕuting, peuting; mĕuwĕung, bĕuwĕung. When a word cannot be found in the dictionary with one form of initial, an attempt must be made to guess at its cognate affinity, and sought elsewhere, as to have always given the words with their varying shapes would only unjustifiably tended to swell the size of the dictionary."

Met andere woorden dus: de inlanders (die er een eufonie op hun eigen handtjen op nahouden) plegen, ter-wille enkel van die eufonie, zonder eenig ander doel, „vrij willekeurig" de beginletter van de woorden te veranderen en b. v. van njĕkĕl, tjĕkĕl, van nanja, tanja te maken; — het woordeboek zou te-dik geworden zijn, als Rigg ieder woord onder zijn verschillende beginletters had willen opnemen; — en daarom moet de gebruiker, als hij een woord op de eene plaats niet vindt, maar „ergens anders zoeken," en probeeren of hij die andere, „vrij willekeurig" gekozen, beginletter van het woord niet „raden" kan.

Wanneer de heer Rigg geen even-fatalen misgreep had gedaan als eens een lid van de Buitenkommissie op het Delftsche eindexamen, die volgens de legende het Maleische leesboek, dat opengeslagen vóor hem lag, *onderst-boven* ter-hand-nam; wanneer zijn goed gestarnte hem had ingegeven, om de voorbeelden die nú, op de twee eersten na, allen averechts-verkeerd staan, *achterst-voren* te rangschikken; dan hadden twee dingen, dunkt me, hem niet kunnen ontgaan. Vooreerst, dat het altijd een *neusletter* is, die in de door hem bijgebrachte voorbeelden voor de eerste letter van het oorspronkelijke woord in-de-plaats-treedt. En ten-tweede, dat geenszins, gelijk zijn onnoozelheid vermoedde, „vrij-willekeurig" de beginletter van die woorden met een andere verwisseld wordt, maar konstant een *b* en een *p* met een *m*, een *s* en een *tj* met een *nj*, een *t* met een *n*, en dus een lipletter met den lip-neusklank, een tandletter met den tand-neusklank.

En had hij dan maar eens een half uur willen afzonderen, om Roorda's Javaansche grammatika of, zoo hem die te geleerd was, een grammatika van het Hoogmaleisch door-te-bladeren; had hij ten-minste de moeite maar genomen van in een woordeboek na-te-slaan, hoe en wanneer b. v. tanja in het Hoogmaleisch menanja, tjĕkĕl in het Javaansch njĕkĕl wordt; de schellen zouden hem misschien van de oogen zijn gevallen, en hij zou hebben ingezien, welke onvergeeflijke dwaasheden hij neêrschreef.

Wat namelijk den heer Rigg doellooze wilekeur, een ongemotiveerd en daarom onredelijk jachtmaken op eufonie schijnt, is niets-anders dan een zeer regelmatige en zeer logiesche toepassing van de wet die in al de mij bekende Polyneziesche talen den vorm van het *werk*woord beheerscht. In het Soendaneesch, even-goed als in het Javaansch en Maleisch, is de eigenaardige vorm van het werkwoord, dat het begint met een *neusklank*. Indien dus het grondwoord, waarvan het gevormd wordt, niet met een neusletter, en dus niet met een *n*, *nj*, *m* of *ng* begint (hetgeen zelden het geval is), dan wordt de eerste letter nazaal, dat is, door den neus, en dus, overeenkomstig den aard van de letter, met één van die vier neusklanken uitgesproken; alleen schijnt, in afwijking van het Javaansch, de tandletter *d* niet met den verwanten tand-neusklank *n*, maar met den keel-neusklank *ng* te worden uitgesproken (ik vond b. v. *nga*-dĕlĕ en *nga*-dèngè), en evenzoo ook de lipletter *b* somtijds met dien keel-neusklank *ng*, niet met den verwanten lip-neusklank *m* (ik vond *nga*-bantoen en *nga*-bĕdil). De *a* (niet te verwarren met de, in het Soendaneesch zeer gebruikelijke, *h*), de *harde stomme* konzonanten (de *k*, *t*, *p*), de *s*, en somtijds ook de *zachte stomme* konzonant *b*, verliezen haar eigen klank in den **neusklank**, zoodat de neusletter voor de eerste letter van het grondwoord in-de-plaats-treedt. De *smeltletters* (*r* en *l*) daarentegen, van de *zachte stomme* konzonanten de *g* en de *d* (de *b* niet-altijd), de *h*, en, voorzoover ik tot-heden kan oordeelen, ook de *halfklinkers* (*j* en *w*), behouden bij en met dien neusklank in de uitspraak haar eigen klank.

Ziedaar de doodeenvoudige regel. En het is in overeenstemming met dien regel, dat nanja de werkwoordsvorm is van het grondwoord tanja, notog van totog, nahĕn van tahĕn, njĕkĕl van tjĕkĕl; njoekang van tjoekang, njorèn van sorèn, njorang van sorang, mĕting van pĕting, mèrè van bèrè, moro van boro; gelijk moepoe van poepoe, moeloeng van poeloeng, mowè van powè, maparin van paparin, ngĕsik van kĕsik, ngintoen van kintoen, nampi van tampi, nèndjo van tèndjo, ngagolèr van golèr, ngagĕro van gĕro, ngaragrag van ragrag, ngaronda van ronda, ngawangsoel van wangsoel, ngabantoen van bantoen, ngabrĕsi van brĕsi, ngahadèjan van hadè, ngarsa van arsa, ngoendjoek van oendjoek, ngomong van omong, enzoovoorts.

Dat Rigg van die dingen — hoewel hij ze weten *kon* en *moest* — niets afweet, neem ik hem niet kwalijk. Maar dat hij aan zoo-verregaande onkunde zoo-verregaande aanmatiging paart; dat hij stoutwech de taal durft beschuldigen van gemis aan orde en regel, omdat zijn kortzichtigheid en oppervlakkigheid ze niet weet op-te-merken; dat hij, de orde der dingen omkeerende, de grondwoorden gaat voorstellen als variëteiten van hun afgeleide vormen; dat zijn van die dingen, die in mijn oog onvergeeflijk en onverschoonlijk zijn.

Overigens is het zeker een zonderling bedrijf, in een woordeboek bladzijden bij bladzijden vol-te-schrijven met gezochte woordafleidingen zonder eenig praktiesch nut, en woordvormen die men „willekeurig"-gesmeed acht, naar wier verwanten woordvorm men den gebruiker beleefdelijk uitnoodigt, maar te willen „raden" en „zoeken," niet op-te-nemen, omdat het boek anders „te dik" zou worden. Of het *dunne* boek daardoor, naar het oordeel van den heer Rigg, in bruikbaarheid zou gewonnen hebben?

Ik zal het hierbij laten. Sat iam biberunt prata. En ongaarne zou ik mijn onaangename taak noodeloos rekken. In het belang van de Soendaneesche taalstudie, die door het boek van Rigg in een geheel-verkeerd spoor zou gebracht worden, achtte ik me verplicht, mijn afkeurend oordeel uit-te-spreken en te motiveeren; maar wien het beulenwerk *behagen* moge van een auteur zijn zoetste illuzies te ontrooven, — van hem aan-te-toonen dat hij een werk heeft ondernomen, ver boven zijn krachten, — dat hij al zijn tijd en vlijt om-niet besteed, der wetenschap geen dienst, maar ondienst gedaan heeft,- *mij* niet.

Ook ter-wille-van het Bataviaasch genootschap doet het me leed, dat mijn kritiek niet heeft kunnen achterwege blijven. Hoe dat genootschap — hetwelk onder zijn bestuurders toch mannen telt, die te Delft Polyneziesche talen wetenschappelijk hebben leeren beoefenen — de verantwoordelijkheid voor de uitgave van het boek, *zooals het daar ligt*, heeft durven op zich nemen, is me een raadsel. Heeft men gedacht: „le mieux est l'ennemi du bien"? *Ik* zou meenen: beter géen wegwijzer dan een die op een dwaalspoor leidt.

D. KOORDERS.

BANDOENG, 8 Januari 1863.

GEMENGDE MEDEDEELINGEN.

Iets over Borneo.

Op de zuid-oostkust van Borneo bevinden zich eenige rijkjes, waarvan de vorsten leenroerig zijn aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement. De namen dier rijkjes, in verband met hunne ligging, doen mij daar den een of ander mineralogischen rijkdom vermoeden, die door de orakeltaal der legende aan 't licht werd gebragt. Anders zou die legende, welke ik bedoel, in de Arabische nachtvertellingen te huis behooren. Maar ik zie er een bewijs in, dat Borneo's kuststreken reeds voor eeuwen bekend en bezocht zijn, en dat waarschijnlijk een nader onderzoek den weg zal aanwijzen, waar langs Perrault's verhalen in 't westen van Europa zijn gekomen.

Deze beschouwing laat ik voorafgaan aan de mededeeling der volgende feiten.

Ik vind, van de zuid-oost punt van Borneo beginnende, en verder noordwaarts gaande, in de eerste plaats Koesan. Voorts vind ik de volgende rijkjes: Batoe-lidjin, Tjantong, Kloempang, Bangkalaän, Sempanaän en Passir. Deze maakten vroeger te zamen uit de Tanah-boemboe, waaronder nog behoorden de eilanden Poeloe-tiga en Poeloeboeroeng in de Kloempang-baai, en Laut-poeloe, waaronder Seboekoe, Sewangi en andere, thans uitmakende het gebied van Poeloe-laut en onderhoorigheden. Eindelijk vind ik Koetei.

Een blik op de kaart leert mij, dat Tanah-boemboe („specerij- of gelukkig land") is geënklaveerd:

ten zuiden door Koesan en Batoe-lidjin („gladde of glibberige steen") en Tjadtong („hart");

ten oosten door Telok-kloempang („golvenbaai"), met de kapen Tandjong-dewa („geesten-hoek"); Tandjong-batoe („steenenhoek") en de rots Karangsi-gitang („zwarte rots"). In deze baai liggen de eilanden Poeloe-boeroeng („vogelen eiland") en Poeloe-tiga („de drie eilanden"), terwijl even buiten de golf in de zee nog gelegen zijn de eilanden Laut-poeloe („zeeland"), Seboekoe („één stuk"), waarvan de noordpunt (Tandjong mankop) geheel uit magneetijzer-erts bestaat, en Sewangi („geurig land".

ten noorden door Passir („zand"), alleen er van gescheiden door Bangkalaän („gevangenis of bewaarplaats") en nog iets noordelijker door Koetei.

ten westen door de Goenoeng-meratoes („de honderd bergen").

Nu wordt Tanah-boemboe geregeerd door eene vorstin, genaamd Ratoe Intan („de vorstin Diamant"); het is, als vrouwelijk erfgoed, sedert onheugelijke tijden door vrouwen bestuurd. Thans wordt daarop een inbreuk gemaakt, dewijl pangeran-moeda („de jonge prins"), vroeger hadji-pangeran („de priestervorst") genoemd, thans gedurende het leven zijner moeder de teugels des bewinds in handen heeft. Toch moet dat rijkje, na den dood van Ratoe Intan, weder overgaan op hare dochter poetri mas merah („de princes rood goud").

Alle namen der overige en omringende vorsten hebben overeenkomst met de reeds genoemde. Zoo heeten, bij voorbeeld, alle jonge prinsen „hadji", dat is „priester" of „bedevaartganger"; zoo heet de vorst van Tjantong („hart") pangeran ratoe („prins-vorstin"); zoo heet de sultan van Pasir „sultan agong" dat is „de groote sultan". De zoons van Ratoe Intan heeten allen „hadji", en, wat het zonderlingste is, met Javaansche namen, als: hadji-Sumanap, hadji-Japara, hadji-Jakatra.

Ik vinde hier dus, in de namen van plaatsen en personen alle gegevens voor de bekende legende van een binnenland, waarin eene princes bewaard wordt, en dat bijna ongenaakbaar is. Immers moet ik, om in dat gelukkige land (Tanah-boemboe) te komen, uit het noorden door een zandwoestijn (Pasir) en een gevangenis (Simpanaän) mij doorwerken; uit het westen moet ik over honderd bergen trekken (Goenoengmeratoes); uit het zuiden kan ik slechts over glibberige steenen (Batoe-lidjin) in het begeerde land komen; en eindelijk wordt de zeezijde of oostkant afgesloten door de golven-zee (Telok kloempang), waarvoor de koning der zee-eilanden met zijne zonen moelia kesoema (de wereld-bloem) branta-kesoema (de bloemendwinger) de wacht houden.

Ziedaar wat ik heb mede te deelen van de zonderlinge namen, in verband met de legende en de geografische ligging. Men lette op hetgeen ik als algemeene beschouwing vooropstelde. Ik durf geene verdere gevolgtrekkingen maken. Maar toch durf ik voorspellen, dat een geologisch en mineralogisch onderzoek goede resultaten zal opleveren.

Algemeen is onder de inlanders te Poeloe-laut eene overlevering verspreid omtrent eene vallei in Kloempang, door geesten bewoond en bewaakt en daardoor ongenaakbaar, waarin groote klompen goud en groote diamanten in aanzienlijke hoeveelheid worden gevonden.

POELOE LAUT, Junij 1862. T. v. N. I.

☛ Wordt Gevraagd:

EEN KONING VAN GRIEKENLAND.

Gegadigden gelieven hunne aanvragen, onder visa van de Fransche en Russische konsuls alhier, *franko* in te zenden aan Lord Pam te Londen.

Vereischten zijn: totale onbekendheid met de Grieksche taal; beginselloosheid omtrent het Oostersche vraagstuk; sympathie voor de nieuwe Duitsche leer: dat de tegenwoordige Hellenen niet afstammen van de helden van Salamis en Thermopylae, maar bestaan uit het zaamgeraapte schuim van schurken en menoempangs.

Voorts: geschiktheid om met de groote Mogendheden te korresponderen in haar respektief idioom, onder vermijding van alle opwekking van naijver, en onder verpligting tevens van telken jare een nieuwejaarsbrief te schrijven aan Prins Alfred, met dankbetuiging voor de ontstane vakature en opsomming van alle weldaden, welke bij voortduring door de Christenen in het Oosten door Britsche tusschenkomst, met medewerking van de Porte dankbaar worden genooten.

Salaris: honderd duizend drachmen, betaalbaar in Turksche Wissels op Mirès en Co te Parijs.

Emolumenten: gedeeltelijke vrije beschikking over de krenten en rozijnen der Ionische eilanden.

☛ Wordt Gevraagd:

EEN MINISTER VAN KOLONIEN.

Reflecterenden gelieven zich, liefst zonder tusschenkomst van het Indisch Bestuur, en vooral niet ondersteund door de publicke opinie hier te lande, regelregt persoonlijk aan te bevelen bij den Heer B., concierge van het betrokken departement te 's Gravenhage, bij wien ook inlichtingen zullen zijn te bekomen, omtrent de voor het oogenblik bovendrijvende politieke kleur. Men vordert:

HOLLANDSCH DENKEN, SCHRIJVEN EN SPREKEN.

CIJFEREN: tot en met den regel van drieën.

ALGEBRA: tot en met de Fransche worteltrekking.

MEETKUNST: tot en met de hellende vlakken.

ASTRONOMIE EN THEORIE VAN HET LICHT: nihil.

LOGIKA: tot en met de cirkelvormige redeneringen.

RHETORIKA: alleen de kunstgrepen en gebaren der Grieksche sophisten.

STAATSREGT: nihil.

Maar vooral:

BEKENDHEID met de *aloude hadats* en de zeden en gewoonten der *Gogols* en *Gogollinnen*.

SALARIS: twaalf duizend gulden in het jaar.

EMOLUMENTEN: eene polis bij eene Engelsche Maatschappij naar verkiezing, voor het geval dat de traktementen en pensioenen binnen kort niet meer integraal mogten worden kunnen uitbetaald.

☛ Aan hen, die op beide voornoemde betrekkingen tegelijk acht mogten geven, wordt bekend gemaakt, dat in eene Kumulatie geene bezwaren worden gezien, maar men in dat geval den nieuw benoemde zal toestaan, zich tegen den tijd der beraadslagingen over Hoofdstuk XI te begeven naar Athene, om van daar terug te keeren, zoodra de begrooting door de Eerste kamer zal zijn aangenomen; terwijl daarop intusschen de belangen der Hellenen zullen worden behartigd door den Engelschen ambassadeur te Konstantinopel, die zich reeds bereid heeft verklaard zich *ad interim* met de leiding der Grieksche administratie geheel belangeloos te zullen belasten.

(*Nieuwsbode*).

Eene Anamitische militaire Kolonie.

Neder-Cochin-China, waarvan de Franschen eene bezitting trachten te maken, moet niet beoordeeld worden naar de vrij ongewisse berigten, die ons tot heden toe nog over het rijk van Anam zijn geworden. Het is een land, waarin vaak strijd is gevoerd en zich derhalve kenmerkt door de veelvuldige bloedige worstelingen, welke daar plaats hebben gegrepen. De instellingen, die er tot zelfs in de laatste jaren van kracht waren, schijnen door een algemeen overheerschend besef van noodzakelijkheid tot stand te zijn gekomen: om namelijk een arm zwervend volk, dat door buiten- en binnenlandsche oorlogen zich tot een blooten rooversstam had ontwikkeld, tot rust te brengen, het aan geregeld maatschappelijk leven te gewennen en het tot de bebouwing van den grond op te leiden. Die instellingen zijn berekend naar de geschiktheid van het Anamitisch volk en kunnen onder den invloed van de Fransche heerschappij worden gebragt, zonder dat deze wijziging ze te niet doet gaan. Hierover zal men het beste kunnen oordeelen, wanneer men met eenige gegevens is bekend geworden betrekkelijk deze militaire nederzettingen, bekend onder den naam van *don-dien*. Die Anamitische kolonisatie getuigt van eene geheel eigenaardige opvatting en daarstelling, doch men zal er des te meer het gewigt van begrijpen, wanneer men kennis maakt met het karakter en het bestaan der volkstammen, die onder deze half militaire en half landbouwende instelling leven.

De bevolking van beneden Cochin-China bestaat uit landbouwers en zeelieden, twee beroepsbezigheden, welke elkander anders gewoonlijk uitsluiten, doch die in dit land gevoegelijk hand aan hand gaan, daar de eene tijd des jaars geschikt is voor den rijstbouw, terwijl daarenboven talrijke *aroyos* (kreken) zich als een netwerk over het laag land uitspreiden en overvloedige gelegenheid tot rijstkultuur aanbieden. Hun rijstoogst heeft slechts eenmaal 's jaars plaats, hoewel zij er ook twee en zelfs drie konden innen. Om handel bekommeren zij zich weinig, waarvoor zij trouwens te onhandig en daarbij tevens meestal de dupe der Chinezen zijn, die zich sedert lang in grooten getale te Anam hebben gevestigd en in het bezit van eene menigte voorregten en vrijheden zijn. Bij die neiging tot het landbouwbedrijf en het visschersleven ontwaart men bij de Anamiten nog een karaktertrek, die een krijgshaftig volk aanduiden.

De bevolking van Anam bezit eenige overleveringen, waardoor zij zich boven de overige Aziaten verheven acht. Men weet er ook gebruik te maken en partij te trekken van ontvangen onderrigtingen. Alle aandacht en onderzoek verdient hunne versterkingsmethode, waarbij de schietgaten van de onzen verschillen en waarbij de splinterige bamboes zeer vernuftig als palissadering wordt gebezigd, waardoor eene soort van verschansingen ontstaan, die het midden houden tusschen permanente en tijdelijke. Een bezoek in de redouten te Ki-oa, waarin de Anamitische soldaten gedurende twee jaren hebben geleefd, geeft de overtuiging dat zij buiten alle levensgemak en weelde kunnen. Men zou zich echter zeer vergissen met te meenen, dat de dapperheid van den Anamiet dezelfde karaktertrek aanbood als die des Franschmans, waar ook eigenliefde in 't spel komt, waar men strijdt voor een vergood denkbeeld: den roem, en waar vlugt als eerloos wordt aangemerkt. De Cochin-Chinezen houden stand, waar zij vermeenen zulks te *kunnen* doen, en zij hebben de Franschen te Ki-oa afgewacht, omdat zij dachten, dat hunne aanvallers er nimmer binnen zouden kunnen dringen, maar het komt hun als eene overgroote dwaasheid voor zich voor niets te laten dooden. Bij sommige gelegenheden slaan zij plotseling op de vlugt, als eene drift schuwe vogels, op andere tijden rukken zij enkel met lansen gewapend in het open veld manmoedig tegen de vijandelijke gelederen op, of wachten heldhaftig den dood af bij de verdediging van wal of muur. Niets is dus veranderlijker dan hunne dapperheid, en hun punt van eer verschilt merkelijk met het onze. Dat volk bezit energie en eene groote elasticiteit. Heeft men het overwonnen, en gelooft men aan hunne betuiging van vrees en onderwerping, dan bedriegt men zich zeer. De uiteen gedrevene benden hereenigen zich, en waar men den vijand vernietigd waande, stuit men vaak op talrijke, woeste en weer tot den strijd gereede troepen.

Zij zijn voor het overige in 't geheel niet onvatbaar voor die edele heldhaftigheid, die bij opdoemende gevaren hen tot zelfopoffering leidt. Ten deze koesteren zij zelfs een vreeselijk bijgeloof. Wanneer een om zijne dapperheid beroemd aanvoerder sneuvelt, snijden zij hem het hart uit en verslinden het nog warm. Dit noemen zij het *gan* eten. Zij koesteren de stellige overtuiging, dat het hart van een dapper man bovennatuurlijke eigenschappen bezit.

Vooral onder de hoofden der militaire kolonisten, *don-dien* genoemd, treft men lieden aan van groote geestkracht, strijdlust en dapperheid.

Deze *don-dien* zijn militaire kolonisten die de woeste gronden in Cochin-China ontginnen en bebouwen.

Zij zijn getrokken uit de arme en rondzwervende lieden, welke niet op de bevolkingslijsten des konings zijn ingeschreven, en worden dan bij zoodanige gelegenheid in afzonderlijke afdeelingen en groepen verdeeld. Zij leven gemeenschappelijk, blijven hun gansche leven *don-dien* en bezitten nimmer gronden in eigendom.

De koning verleent hun onderstand zoo lang de ontginningswerkzaamheden duren. Wanneer een oorlog uitbreekt, trekken de *don-dien* met het leger mede en zijn dan bijna allen van lansen voorzien. Deze half militaire half landbouw-instelling is nog slechts een achttal jaren in werking. In 1854 rigtte de hoofdkommissaris van binnenlandsche zaken, de *nguyén* Triphuong tot alle invloedrijke en hoog geplaatsmannen te een verzoek om ten deze medetewerken. Hij verzamelde de armzalige zwervelingen, die in grooten getale in het land omdoolden en onderwierp zijn organisatieplan der *Don-dien* aan de keizerlijke goedkeuring. Een jaar na de aanneming van dit plan waren er reeds zes regimenten in zes verschillenden provincien. Na eenige hervormingen echter zijn die regimenten tot 24 geklommen. De chefs der *Don-dien*, kolonels genaamd, werden gekozen uit die kamponghoofden, welke de meeste geestkracht en vasteberadenheid betoonden of gewigtige diensten bewezen hadden. Er waren soms ook mindere hoofden, die over kleine gemeenten van 50 à 100 personen geboden; deze waren echter niet aan de *don-dien* onderworpen, maar vormden met die lieden eene soort van overgang tusschen de gewone dorpsbewoners en de eigenlijke *don-dien*. De verpligte opbrengst dezer don-dien bestaat jaarlijks in tien maten rijst, waarvan 5 voor den vorst en vijf ter opschuring voor het ge-

val van gebrek. De vorst had ten behoeve dezer inrigting verstrekt 300 frank voor elke 300 man ter aankoop van de eerste benoodigdheden ter ontginning van den grond, en de meening dat deze kolonisten uit bannelingen en misdadigers zouden zijn getrokken, is ten eenenmale onwaar.

Ieder regiment had vóór den inval der Franschen een klein kanon, en tien keursoldaten hadden een geweer; de overigen droegen pieken. Echter wanneer iemand in staat was een geweer te koopen, mogt hij het dragen. Bij het begin van den oorlog werden de *Don-dien* in de forten gelegerd, doch hunne bewapening werd gewijzigd: zij erlangden meer vuurwapens. Zij hebben de Franschen flink bestreden te Ki-oa. Bij de bestorming van het fort op 25 Febr. 1861 streden vijfhonderd *Don-dien* onder kolonel Tou, en na hunne nederlang vertoonden zij zich weer in het fort My-tho en naderhand in den aanslag tegen Go-kung.

De hoofden der *Dón-dien* waren meestal merkwaardige lieden. Zoo heeft kolonel Su-an zich onderscheiden door eene goede administratie. Kolonel Tou, een zeer dapper man, is na de inneming van My-tho eensklaps verdwenen (om naderhand terug te komen); de Cham-Rock heeft na de overwinning der Franschen met den meesten ijver zijn huis te Kui-duc verbrand. Het is dus ligtelijk te begrijpen dat de transchen niet immer in rust zullen worden gelaten in hunne nieuwe bezitting te Saigon.

KORRESPONDENTIE.

Het stuk van F, hoe geleerd ook, kunnen wij onmogelijk plaatsen.

Het enorme stuk van M. ligt ter zijner beschikking, wij leveren voor alsnog geen romanlektuur.

Van de karakteristieke missive van V. uit T. zullen wij gebruik maken, welligt nemen wij het naderhand eenigermate gewijzigd op.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen schepen te Batavia.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN.		AGENTEN.
Februarij	21 Nederlandsch	schip	Zaanstroom	R. P. Schaap	Cheribon	13 Febr.	. . . .
"	— "	bark	Amazone	J. E. Kramer	Amoy	30 Jan.	van Ommeren, Rueb & Co.
"	— "	"	Henr. Gerardina Suzanna	Sissingh	Rotterdam	21 Nov.	J. Cézard & Co.
"	— Amerikaansch	schoener	Music	J. Kleine	Bombay	20 Jan.	C. Bahre & G. Kinder.
"	25 Ned. Indisch	stooms.	Batavia	G. A. Nije	Samarang	23 Febr.	W. Cores de Vries.

Vertrokken schepen van Batavia.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
Februarij	23 Nederlandsch	bark	Vereeniging	J. de Jongh	Dordrecht
"	— Ned. Indisch	stooms.	Prins van Oranje	J. van Zandwijk	Bandjerm. via Sam. en Soerab.
"	23 "	"	Macasser	J. C. Bierings	Padang en Benkoelen
"	25 Nederlandsch	schip	Geertruida Maria	J. C. Spiegelberg	Padang
"	— "	bark	Wilhelmina & Elise	M. Priebée	Japan via Singapore

In lading liggende schepen te Batavia.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Zwerver	Franzen		J. Cézard & Co.
"	schip	Elisabeth	H. A. Harms		"
"	bark	Henriette Gerardina Suzanna	Sissingh		"
"	"	Amazone	J. E. Kramer		van Ommeren, Rueb & Co.
"	"	Elise en Henriette	P. J. Deterding		Paine, Stricker & Co.
"	"	Aeolus	N. J. de Vries	Soerab. en Pasoeroean	Reynst & Vinju.
"	"	Vrede	D. van der Plas		Morgan, Melbourn & Co.
"	"	Joan	C. Laseur	Soerabaija	Haager en Schuurman.
"	"	Anna en Sophia	H. Beckering	Soerabaija	"
Ned. Indisch	"	Atiatool Rachman*	Said Salim		Coulster.
"	brik	Norfolk*	Said Alhabassy		"
"	bark	Balgis*	Said Ali	Soer. via Cheribon	P. Landberg & Zoon.
"	brik	Zwaluw*	P. Bloem		Haager & Schuurman.
"	schip	Maria Henriette	J. Winter	Samarang	B. Kopersmit & Co.
"	brik	Gapsoen*	Puré		Borneo Comp. Limited.
Engelsch	schip	Orso*	Jones		Morgan, Melbourn & Co.
"	bark	Syria*	Woodcock		C. Bahre & G. Kinder.
Zweedsch	brik	Emma*	Anderson		J. Cézard & Co.
"	bark	Sjofröken*	Prehn		"
Old	"	Wilhelm Kirchner*	H. G. Muller		Maclaine, Watson & Co.
Hamburg	"	Kalimaas*	N. Spring		Metzendorff, Wilmans, R. & Co.
Amerikaansch	schoener	Music*	Kleine		C. Bahre & G. Kinder.

De particuliere schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen schepen te Samarang.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCH.	GEZAGV.	VAN	DATUM.
Febr. 12	Ned.	bark	Padang Packet.	Huidekoper.	Rotterdam.	1 Nov.
" —	"	"	Hendrika	van Aalburg	Pekalongan	16 Feb.
" 13	"	"	Decima	Grivel	Batavia	11 "
" 14	N. I.	"	Ningpo	Miner	Riouw	5 "
" —	"	"	Marzoeki	Cowan	Cheribon	10 "
" 15	"	"	Salak	Suijck	Batavia	12 "
" 16	Ned.	"	Petr. Catharina	v. d. Veen	Nieuwed.	4 Nov.
" —	N. I.	stoomb	Prins v. Oranje	van Zandwijk	Soerabaija	15 Feb.
" —	"	"	Oenarang	Kramer	Batavia	— "
" 19	"	schoen.	l'Union	Schut	"	— "

Vertrokken schepen van Samarang.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCH.	GEZAGV.	NAAR
Feb. 14	Zw.	bark	Triton	Kraft	Soer. & Ned.
" 15	N. I.	brik	Marzoeki	Cowan	Soerabaija
" 16	"	schoen.	Mariana	Amat Srang	Bandjermas.
" 18	"	stoomb	Prins van Oranje	van Zandwijk	Batavia
" —	"	"	Oenarang	Kramer	Soerabaija.
" 20	Deens.	schip.	Maria Christina	Voss	Altona

In lading ligende schepen te Samarang.

VLAG.		NAM. DER SCHEP.	GEZAGV.	BESTEMM.
Engelsch	bark	Mesargupe	Hapkins	
"	"	Travancore	Johnston	Nederland.
Nederlandsch	"	Hendrika	van Aalburg	"
"	"	Padang Packet	Huidekoper	
"	"	Decima	Grivel	
"	"	Petronella Catharina.	van der Veen.	

Aangekomen schepen te Soerabaija.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Febr. 12	N. I.	bark	Anis Balgair	Sech Soenkar	Grissee
" —	"	"	Abool Hassim	Said Alhabassy	Batavia
" 13	Ned.	"	Ceres	Reisiger	Soengielaut
" —	Zw.	"	Ludwig	Engeland	Rio-Janeiro
" 14	Pruiss.	"	Wodan	Schut	Samarang
" —	Hamb.	"	D. F. Weber Sr.	Leese	"
" —	Ned.	"	Soerabaya Packet	Olivier	Amsterdam
" 15	"	"	Java Packet	Crap Hellingman.	Batavia
" —	N. I.	"	Babool Joessor	Sech Baoezi	Grissee
" —	"	"	Baboel Haer	Sech Baoesir	"
" —	"	"	Scotch Lassie Aesa.	Machmoed	Banjermas.
" —	"	"	Krabbe	Mardam	Pasoeroean
" 16	"	"	Alnoer	Sech Marzoeki	Batavia
" —	"	stooms.	Kraton	Martens	Solo
" 17	Zw.	bark	Triton	Kraft	Samarang
" —	N. I.	"	Marzoek	Cowan	"
" —	Ned.	"	Amsterdam	Wehdemeijer	New-Castle

Vertrokken schepen van Soerabaija.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCHEPEN	GEZAGV.	NAAR
Febr. 13	Ned.	bark	Australie	Jochems	Nederland
" 14	N. I.	"	Carolina	Pa Robia	Pasoeroean
" 15	Ned.	"	Madura	van Bruggen	Nederland
" —	"	"	Jacob	Mulder Drenth	"
" —	N. I.	"	Little Tot	Katjoong	Passoeroean
" —	"	stooms.	Menado	Couteron	de Molukk.
" —	"	"	Prins van Oranje	van Zandwijk	Batavia
" 17	"	bark	Fathal Haer	Sech Beladran	Bali
" —	Eng.	"	Magdalena	Lovett	Singapore
" 18	Zw.	"	Monitor	Alengren	Nederland

In lading liggende schepen te Soerabaija.

VLAG.		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsch	bark	Piet. Schoenmakers.	v. Varelen	Nederland
"	"	Macassar	Rip	
"	"	Electra	Wegman	Nederland
"	"	Straat Bali	Bakker	
"	"	Java Packet	Crap Hellingman.	Nederland
"	"	Maria L. Antoinette	Muijsson	
"	"	Anthony v. Hoboken	Hasewinkel	Amboina
"	"	Remigius Adolphus.	Forbes	Nederland
"	"	Christina	Remmens	
"	"	Tagal	Göbel	
"	"	Estafette	Oepkes	Amsterdam
"	"	Johanna Elisabeth.	Burchov. Junius.	
"	"	Twee Gezusters	Bergman	Nederland
Engelsch	"	Gleam	Cameron	China
Zweedsche	"	Wodan	Schut	"
"	"	Ludwig	Engeland	Nederland
Hamburgsche	"	D. F. Weber Senr.	Leese	"

Aangekomen schepen te Pasoeroean.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	VAN
Febr. 10	Ned.	schip	Kon. Willem II	v. Menkman	Probolingo
" 13	"	"	Australie	Jochems	Soerabaija.

Vertrokken schepen van Pasoeroean.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	NAAR.
Febr. 14	Zw.	schip	Carin	van Matern	Nederland.
" 16	Brem.	"	Betty	Bellstedt	"
" 17	N. I.	schoen.	Carolina	Pa Robia	Panaroekan

In lading liggende schepen te Pasoeroean.

VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsch	schip	Medea	Lourens	Nederland
"	"	Cath. Maria	Oomkens	"
"	"	Diana	Teengs	"
"	"	Rotterdam	Poort	"
"	"	Kon. Willem II	v. E. Menkman.	"
"	"	Australie	Jochems	"

Aangekomen.

PROBOLINGO. 15 Feb. Ned. schip *Senior*, Swart, v. Soerabaija.
BANJOEWANGI. 6 Feb. Ned. bark *Pylades*, de Gee, v. Samarang.— 7 Zw. brik *Eleonore*, Broekman, v. Batavia; Ned. bark *Alexander*, Dekker, v. Sumanap.— 9 do. do. *S. van Heel*, Dietz, v. Pasoeroean; do. do. *Baron v. Heemstra*, Nepperus, v. do.— 11 Zw. brik *Emma*, Andersson, v. Soerabaija.— 12 Ned. bark *Willem Daniel*, Zeijlstra, v. Samarang; do. do. *Cheribon*, Coers, v. do.

Vertrokken.

PROBOLINGO. 15 Feb. Ned. schip *Onderkerk a/d. Amstel*, Swart, n Nederland.

HANDELSBERIGTEN.

Te Batavia, den 25 Februarij 1863.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN. VAN	TOT	AANMERKINGEN.
Arak Batavia ... Per legg.	70.—	....	afgedaan.
Cassia Vera	....	....	niet aan de markt.
Cochenille	....	....	Idem.
Cubeben ... Per pic.	65.—	....	"
Foelie N°. 1 Benkoelsche	30.—	45.—	afgedaan
Gom Elastiek ... Per pic.	87.—	90.—	verkocht.
" Benzoin	....	....	
" Dammar ... Per pic.	19.—	....	"
Gutta Percha	....	....	niet ter markt.
Huiden, Koe	2.75	3.75	te plaatsen.
" Buffel ... Per stuk.	3.—	4.—	te plaatsen.
Indigo	4.30	....	te Samarang afgedaan.
Japan Boomwas	38.—	40.—	afgedaan.
Kamfer, Japan. per Balie	....	....	zonder aanvoeren.
Koffij, Java	42.—	....	zonder voorraad.
" Padang	....	....	niet ter markt.
Koper, Japansch	....	....	niets aan de markt.
Kruidnagelen ... Per pic.	42.—	....	in de 1ste hand geen voorr.
Notenmuscaat No. 1 Benkoelsche.	60.—	65.—	naar kwaliteit.
Peper, zwarte	15.—	17.—	afgedaan.
" witte	32.—	....	ontbreekt.
Rotting, Banjermassing	12.—	12.50	verkocht.
" Padang	8.50	9.—	"
Rijst, Indramaijoe met zakken	....	....	zonder aanvoeren.
" Witte Batavia 1e kwalit.	200.—	210.—	weinig vraag.
" " " 2e "	180.—	195.—	weinig vraag.
" Carga	145.—	170.—	
" Padang	....	....	
Sapanhout Manila in Entrep.	3.—	....	lusteloos.
" Bima ... Per pic.	3.—	....	"
Suiker No. 16	14.—	15.—	volgens nummers.
Tamarinde	6.—	....	geen omzettingen.
Was	180.—	....	zeer begeerd.
Tin, Billiton	85.—	....	afgedaan.

Wisselkoers.

Op Holland 6/m. dato à 101%.
" " " " 99% bij het Gouvernement.
" Londen " Zigt *f* 11.60 afgedaan.
" China *f* 2.74 per dollar nominaal.
" Singapore *f* 2. 77½ per dollar.
" Calcutta *f* 116 per 100 Cs. Rs. nominaal.

Spetiën.

Sovereins *f* 12,15 à *f* 12.20 afgedaan.
Dukaten *f* 7.— oude.
" *f* 5.75 nieuwe.
Mexikaansche Dollars *f* 2,70 nominaal.
Doubloenen roode *f* 38.—.
" geele *f* 40.—.
Tien gulden stukken *f* 10.25.
Chineesch goud in staven *f* 38.— per reaal, naar kwaliteit.

Te Samarang, den 20 Februarij 1863.

Koffij, *f* 40.— per pikol, zonder voorraad.
Suiker *f* 14.— per pik. voor No. 16 in krand. nom. zonder voorraad.
Indigo *f* 4.30 voor prima kwaliteit per Amst. ℔. schaarsch. afwijkende soorten (ongewild.
Koehuiden, *f* 56.— per kodie. } Op levering aangeboden.
Buffelhuiden, *f* 50.— per kodie. }
Staart Peper niet voorhanden.
Rijst Ordinair wit, *f* 220.— à *f* 240.— } per koijang à 28 pik. zonder
" carga, " 190.— à *f* 210.— } zakken. Aanvoeren.
" vreemde carga soorten *f* 125.— à 190.— naar kwaliteit.
Klapper Olie, *f* 30.—
Katjang " " 28.—
Rotting, *f* 12.— Per pikol schaarsch.
Wisselkoers op Holland pari. à 101%
" voor vrachten pari.

Toeban, den 16 Februarij 1863.

Rijst No. 1,	*f*	10.—	de pikol.
Idem " 2,	"	8.—	idem.
Djagong	"	7.—	" 1000 st.
Ketella	"	——	de pikol.
Klappers 1ste soort	"	5.—	" 100 "
" 2de "	"	4.—	" " "
Klapper-Olie	"	0.60	" ☐ flesch.
Katjang "	"	0.50	idem.
Djarak "	"	0.70	idem.
Rotting gemiddeld	"	——	per bos.
Koehuiden	"	1.50	" st.
Buffelhuiden	"	2.—	" "
Spek	"	0.37½	" katti.

Toebansche Sigaren No. 1 *f* 24.— de 1000 stuks.

Te Soerabaya, 17 Februarij 1863.

Rotting ℘ pik. *f* 7 @ *f* 9.—
Arak ℘ legg. *f* 50.—
Cassia Vera ℘ pik.
Huiden, Koe ℘ pik. *f* 35.— @ *f* 45.
" Buffel ℘ pik. *f* 15.— @ *f* 18.—
Koffij, Java ℘ pik. *f* 40.—
" West Ind. ber. ℘ pik. *f* 42.—
Kurkema ℘ pik.
Lange Peper ℘ pik. *f* 10.— @ *f* 11.—
Rijst, witte ℘ koij. *f* 250 @ *f* 270.—
" Carga ℘ koij. *f* 210 @ *f* 225.—
Sapanhout ℘ pik. *f* 3.— @ *f* 4.—
Suiker No. 16 ℘ pik. *f* 14¾. @ *f* 15.
Tabaksbladeren ℘ pik.
Tamarinde ℘ pik.
Wisselkoers op Ned. pari.
Vrachten last. *f* 60 voor Suiker en Tabak.

Te Pasoeroean, 18 Februarij 1863.

Suiker No. 16. Nominaal.
Rijst, (Witte) ℘ pik. *f* 10.—
Olie (Klapper) ℘ pik. *f* 28.—
" (Katjang) " " " 25.—
Wisselkoers, Pari.

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Pasoeroean op den 18den Februarij 1863.

53,156-94 pik. Suiker, oogst 1862,
38,393-52 " Koffij " 1862,

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Probolingo op den 14den Februarij 1863.

39,833-96 pik. suiker, oogst 1862.

Den 14den Februarij waren in de Gouvernements Pakhuizen te Bezoeki afgeleverd uit den oogst van 1862.

NAMEN DER FABRIEKEN.	PIKOLS SUIKER.
Djaboong	9,875-40
Phaeton	15,697-76
De Maas	6,744-69
Boedoean	4,304-32

Te zamen 36,622-17 pik. suiker.
" 6,380-53 " koffij.

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Bezoeki op den 14den Februarij 1863.

12,719-32 pikols suiker, oogst 1862.
3-45 " koffij, " 1862.

Te Makassar, 13 Februarij 1863.

Gedurende de afgeloopen maand was de handel hier ter plaatse zeer beperkt, daar door het Westmoesson-weder zoowel de aanvoeren met praauwen uitbleven, als de koopers van lijnwaden zich geretireerd toonden.

Op de stemming der laatste oefenden het naderen van het Chin. Nieuwjaar en de nog hooge rijstprijzen mede een nadeeligen invloed uit

Na verloop van eenige weken mag men echter veilig aanneman, dat er zich eene vrij levendige vraag voor behoefte openbaren en de handel zich releveren zal.

In produkten gaat niets om, wijl de tijd van aanvoeren nog niet daar is. De noteringen zijn thans voor *Rijst* *f* 9.— tot *f* 11.— *Koffij* *f* 36.— tot *f* 38.— *Paarlmoer Schelpen* *f* 75.— bij inschrijving verkocht.

Vrachten.

Het Holl. schip *Elizabeth Jakoba* werd op Java voor eene lading produkten van hier naar Amsterdam tot *f* 80 opgenomen. De *Wilhelmina* ligt naar Rotterdam in lading mede tot *f* 80. De *Tasmania* arriveerde hier dezer dagen en ving met de lossing harer lading aan.

Wisselkoers.

Op Holland 99% Gouvernement.
" " 99½ tot 100% bij particulieren.

Specien.

Gouden Tientjes	*f* 10.—
Oude Dukaten	" 6,50
Nieuwe "	" 5,75
Sovereigns	" 12,75
Sp. en Mex. Dollars	" 2,65

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA.

VAN DEN 19 TOT 23 FEBRUARIJ 1863.

Aanvoer.

Van Nederland per Ned. bark *Anna & Sophia*, gez. Beckering, agt. Haager en Schuurman.

25/1 led. leggers, 21 kn. manufact., 8 vn. was, 125 vs. boter, *E. Moormann en co.*
1 kt. diversen, *Gumprich en Strauss.*
4 kn. wijn, *Zilver Rupe.*
3 kn. kramerijen, *Brandon en co.*
2 kn. glaswerk, 30 vn. bier, *B. Kopersmit en co.*
1 kt. boeken, *Humme.*
2 kn. manufact., 5 do. prov., passerdoozen en manufact., 2 do. wijn, 1 kt. messen, *Beynon, Hamacher en co.*
1 kt. meubelen, *Wilson en co.*
6 kn. wijn, *Brouwer.*
3 kn. was, 5 vn. ijzerwerk, 3 kn. zeildoek, 5 do. koek en poelitoer, 70 vs. boter, *Agenten.*
2 kn. wijn, *Neyssel.*
11 kn. wijn, 1 rijtuig, 15 md. bier, 1 kt. vruchten, 1 tromm. diversen, *Onnen.*
1 kt. kramerijen, 10 vs. en 1 kt. ijzerwerk, 37 dreggen, 1 kt. toiletben., *Gebr. Roselje en co.*
1 kt provisien, *Winsser, de Lange qq.*
2 kn. medicijnen, *Wilcke.*
1 kt. diversen, 20/m steenen, *Order.*
4 kn. knoopen, *Aganoor.*
2 kn. papier, 1 do. vernis, 13 do. wijn, 60 do. kaarsen, 150 hammen, 6 kn. platen, *John Pryce en co.*
5 kn. sigaren en tabak, *Vaillant.*
10 coll. provisien, 2/2 vn. spek, *Schimmelpenninck en co.*
25 ks. wijn, *Cassalette en co.*
5 kn. kramerijen, 96 coll. manufact., *Pandel en Stiehaus.*
6 coll. weegschalen, *C. Bahre en G. Kinder.*
10 coll. manufact., *Wekry, Wille en co.*
54 ks. likeuren, 6 kn. sigaren, *van Ommeren, Rueb en co.*
50 kn. suikerbrooden, 150 vs. boter, 100 vn. bier, *J. Cezard en co.*
200 vs. boter, 39 kn. bier, *Landberg, Besoet de Bie en co.*
2 kn. meubelen, 20 do. bitter, 5 do. likeuren, 125 vs. boter, *van Kleeff en co.*
200 vs. boter, *Lagnier.*
5 vs. koperen spijkers, 14 kn. manufact., *Paine, Stricker en co.*
8 kn. manufact., *G. Buijn en co.*
150 vn. bier, 39 coll. touwwerk, 3 kn. zeilgaren, *J. F. van Leeuwen en co.*
2 coll. coll. manufact., 200 vn. bier, 15 kn. papier, 38 do. provisien, 15 vn. zwavel, 1 kt. naalden, 10 kn. glaswerk, 69 pakk. touwwerk, *Engelhard en co.*
3 kn. ...., *Maclaine, Watson en co.*
22 kn. likeuren, *van Riet en Wijnveldt.*
37 coll. manufact., *Arnold en Zonen.*
5 coll. modewaren, 195 ps. ijzerwerk, *Foucault.*
164 bn. zakken, 20 vs. zilv. munt, *N. H. M.*
59 kn. en 160 ks. wijn, 100 vs. boter, *Winsser, de Lange en co.*
10 bn. zakken, *Tiedeman en van Kerchem.*
195 tonn. teer, *Jacometti en co.*
100 vn. bier. *Haager en Schuurman qq.*
4 kn. confituren, 3 coll. banketbakkers gereedschappen, *Cavadino.*
1045 coll. diversen, 1 kt. 1 klok, 5 boss. en 34 stav. ijzer, 22 ps. ijzerwerk, *Enthoven en co.*
37 kn. modew., galanterien en kramerijen, 1 kistje goud en zilverwerk, *W. Loonen en co.*
202 ks. diversen, *Haager en Schuurman.*

Van Bushire per Eng. bark *Syria*, gez. Woodcock, agt. C. Bahre en G. Kinder.

75 kn. opium, 2079 zakk. tarwe, 22 do. ...., 1465 do. en 236 md. dadels, 31 vn., 2 kn. en 42 md. vruchten, 73 zakk. zaden, 4 coll. was, 4 zakk. galnoten, 193 ks. vruchten, 64 zakk. gram, *Nahapiet.*
21 kn. opium, 60 coll. vruchten, *Sordan, Persians en co.*
118 coll. zaad, 40 zakk. gram, 5 do. walnoten, 13 kn. vruchten, 311 zakk. dadels, *Arathoon.*
18 kn. opium, 200 potten dadels, *Gasper en co.*

Van Singapore Riouw en Muntok, per Ned. Ind. stooms. *Batavia*, gez. Nije, agt. W. Cores de Vries.

Voor Macasser.

30 kt. opium, ...

Voor Soerabaija.

5 kt. opium, 1 do. zijdengoederen, 60 zakk. corianderzaad, 1 kt. diversen, 5½ pik. was, 1 baal chitzen, 2 kt. koopwaren, 1 vt. ijzerwerk, 2 do. goud, 1 do. hoeden, ...

Voor Batavia.

f 200,000 zilv. munt. *N. H. M.*
f 150,000 " " *Maclaine, Watson en co.*
50 bn. zakken, *B. Kopersmit en co.*
1 kt. gouddraad, *C. Bahre en G. Kinder.*
45 coll. div. chin. goederen, *Wee Kee Beng.*
8 coll. en 80 pakk. offerpapier, *Nio Banghie.*
1 kt. goud, *Said Achmad Belfagie.*
1 kt. manufact., 1 do. papier, *Said Moh. Bahamer.*
2 bn. manufact., 1 kt. papier, *Said Abdul Habry.*
3 bn. chitzen, *Sech Salim bin Wachden.*
78 coll. manufact., *E. Moormann en co.*
14 coll. chin. goederen, 1 kt. koperwerk, *Lim Hoa.*
30 bn. zakken, 150 ks. castor-olie, *Nahapiet.*
1 kt. sigaren, *Gouijn qq.*

Van Riouw voor Batavia.

262 pik. gambier, ...

Van Port Elisabeth per Ned. bark *Kiandra*, v. d. Meer v. Kuffeler, agt. Metzendorff, Wilmans, R. en co.

50 ton. ballast ijzer, ...

Van Singkawang, Pontianak en Billiton per Ned. Ind. stooms. *Macasser*, gez. J. C. Bierings, agt. W. Cores de Vries.

485 pik. rotting, *Said Abdulla Loetahan.*
303 pik. rotting, 400 kadjang matten, *d' Arnaud Gerkens.*
enige gouv goederen, *Gouvernement.*

Uitvoer.

Naar Muntok, Riouw en Singapore per Ned. Ind. stooms. *Koningin der Nederlanden*, gez. Lewis, agt. W. Cores de Vries.

Voor Palembang.

f 2000 zilv. munt, *Hadji Wahip.*
1 kt. zw. en 1 do. wit katoen, 1 do. chitsen, *Said bin Oemar.*
2 kn. doeken en chitsen, 1 kt. sarongs, 1 do. zw. en 1 do. wit katoen, 1 do. div. kat. goederen, 1 do. chitsen, 21 vs. boter, *Said bin Segaf.*
2 kn. drills. 3 do. div. kat. goederen, 1 kt. chitsen, 3 zakk. meel, 2 kalb. ghie, 2 geiten, *Sech Basaloma.*
f 1400 zilv. munt, *Hadji Rachman.*
f 1000 zilv. munt, *Hamoenit.*
f 1600 zilv. munt, *Mah. Arsat.*
1 kt. artill. en 5 kn. div. goederen, *Gouvernement.*

Voor Muntok.

1 kt. regaal, *Hagedorn, Plump en co.*
80 vs. chin. verf, 3 pik. eetwaren, *Lim Mahian.*
20/m java sigaren, *Lim Koey.*
2 kn. diversen, 1 kistje slendangs, 1 kt. gedr. vruchten, 1 do. haring, 1 corg. kains, 1 kistje inkt, *Sech Basalama.*
4 geiten, *Sech Basaid.*
1 kt. diversen, 1 do. 1 woll en kat. goederen, 1 zak meel, *Hadji Apud.*
6 vn. meel, 1 vat bier, 2 ks. slaolie, 1 kistje siropen, 1 do. banket, 1 do. haring, 1 kt. kazen, 2 kn. bitter, 6 vs. boter, 6 pik. aardappelen, 2 vn. en 6 kn. wijn, 1 vaatje loodwit, 1 kt. ongebl. katoen, 10 pik. suiker, 1 kt. brandy, *John Pryce en co.*
1 kt. artill. en eenige mar. goederen, 56 coll. div. gouv. do., 101 do. do. provisien, *f* 25500 zilv. munt, *Gouvernement.*

Voor Riouw.

eenige mar. en 10 coll. div. gouv. goederen, *f* 1200 kop. geld, *Gouvernement.*
2 ks. sherry, 2 kn. wijn, 2 vn. bier, uit entrep., *Winsser, de Lange en co.*
50 keld. jenever, uit entrep., *Reynst en Vinju.*
5 bn. drills, uit entrep., *E. Moormann en co.*

Voor Singapore.

105 pik. nila, 25 meel, *Tjoa Kimsoey.*
309 pond vogelnestjes, *Maclaine, Watson en co.*
9 keld. en 6 blikk. terpentijnolie, *Black.*
f 5000 zilv. munt, *Io Tjebeng.*
f 6000 zilv. munt, *Agenten.*
f 200,000 zilv. munt, *Morgan, Melbourn en co.*
f 26900 zilv. munt, *div. Arabieren.*
4 kn. ...., 6 ks. glazen pannen, *Ahlers.*
f 1000 zilv. munt, *Picart.*
f 10000 zilv. munt, *Sech Hamir.*
8 bussen lijnolie, 2 kn. tabak, 2/2 legg. arak, *Brodie.*
4 vs. boter, 1 kt. cognac, 1 keld. jenever, 2 kn. wijn, 1 vat bier, 1 md. min. water, uit entrep., *Agenten.*
f 25000 zilv. munt, 10/m java sigaren, 440 pik. gek. kop. duiten, 1 kt. hoofddoeken, 6 kn. koperwerk, *van Soerabaija voor Singapore.*
114 pik. candy suiker, 28 do. tabak, 1 pakje kains, 120 pond indigo, 5 pakk. stroomatten, 50200 zilv. munt, *van Samarang voor Singapore.*

Naar Nederland via Tjilatjap per Ned. bark *Otto*, Stheeman Tresling, agt. Maclaine, Watson en co.

1401 pik. rijst, 20/m koffijzakken, 1 pik. goenigaren,, *N. H. M.*
1 kt. regaal, *Verstege.*
50 keld. jenever, 1 pakje diversen, 3 kn. wijn, 1 vat bier, 1 kt. glaswerk, 1 do. provisien, *Winsser, de Lange en co.*
35 keld. jenever, 1 kistje bitter, 5 vn. bier, 1 do. provisien, 2 kn. rhijnwijn, *Platon en co.*
1 kt. roskammen, 1 do. tuigen, 20 pik. ijzer, *de Bruyn Kops.*
160 vloersteenen, 2 boss. ijzer, *Gouvernement.*

Voor Nederland.

120 pik. rotting, 1000 do. tin, *N. H. M.*

Naar Dordrecht, per Ned. bark *Vereeniging*, gez. J. de Jongh, agt. Haager en Schuurman.

200 pik. tin, 100 do. rotting, 1755 do. koffij, 3558 do. suiker, *N. H. M.*

AAN- EN UITVOER TE SAMARANG.

VAN DEN 12 TOT 18 FEBRUARIJ 1863.

Aanvoer.

Van Nederland met het Ned. schip *Padang Packet*, kapt. P. Huidekoper.

3 vn. en 12 kn. provisiën, 10 bn. kurken, 6 oxh. en 60 kn. wijn, *Thooft en co.*
1 kt. manufacturen en 8 kn. koopmanschappen, *Geib en co.*
5 kn. manufacturen, *C. Damnitz en co.*
100 ks. zeep, 200 vs. boter, 8 kn. speelkaarten, 52 kn. aardewerk en 105 kn. lijnwaden, *van Maanen en co.*
1 kt. sigaren, 1 kt. diversen, 18 mand bier en 50 ks. kaas, *Torley Duwel.*
3 kn. medicijnen en 1 kt. manufacturen, *Soesman en co.*
2 kn. manufacturen, *Bahlman en co.*
61 kn. en 12 oxh. wijn, 5 kn. diversen, 1 kt. passementwerk, 1 kt. sigaren, 32 vs. boter, 6 ks. kaas, 18 hammen, 2 sts. rookvleesch, 8 kn. provisiën, 2 kn. vruchten, 2 kn. koopmanschappen, 10 kn. wapenen, 8 vs. hagel, 1 kt. koperwerk en 50,000 walmoppen, *Dorrepaal en co.*
20 kn. wijn, 20 kn. glaswerk en 2 kn. koopmanschappen, *B. Kopersmit en co.*
9 kn. diversen, 1 kt. wijn en 101 krdj. aardewerk, *van den Broek en Veeckens.*
20 kn. wijn, 3 kn. eau de cologne, 4 kn. manufacturen, 574 coll. koopwaren en 566 staven ijzer, *Jacobson en co.*
2 kn. en 4 vn. koopwaren, *J. J. Volkert.*
4 kn. inkt, *van Dorp.*
4 baskulen en 1 kt. koopmanschappen, *de Groot, Kolff en co.*
97 coll. koopwaren, *J. Hijmans.*
20 vn. zilveren specie, *Gouvernement.*
95 coll. koopwaren, 1 ks. boeken, 12 vs. boter, 4 kn. machineriën, 1 stoomketel en 1000 keld genever, *Order.*

Van Batavia met het Ned. schip *Decima*, kapt. H. Grivel.

5 kn. champagne, *B. Kopersmit en co.*
6 kn. lavenderwater en 102 vn. meel, *van den Broek en Veeckens.*
3 kn. mostard, *C. Damnitz en co.*
16 coll. Japs goederen en 3 kn. kn. wijn, *Jacobson en co.*
600 keld. genever en 8 kn. suikerwerk, *Soesman en co.*
150 " " *Mc. Neill en co. (Uit het Entrepôt aldaar.)*
1 kast, 4 kn. diversen, 12 stoelen, 1 kt. porcelein en 2 kn. eau de cologne, *Dorrepaal en co.*
1 kt. brandy, *Wermuth en co.*
4 kn. papier en speelkaarten, 1 kt. schoolbehoeften en 1 rol kaarten, *de Groot Kolff en co.*
12 coll. lampen, 25 kn. wijn, 2 kn. lantaarns, 120 ton olie, 101 coll. lijnwaden, 5408 zak. rijst en 9 kn. blikwerk, *Order.*
22 kn. manufacturen, *Order.* (*Uit het Entrepôt aldaar.*)

Van Nederland per Ned. schip *Petronella Catharina*, gez. C. H. van der Veen.

132 coll. koopwaren, 3 kn. porcelein, 4 do. manufact., 25 do. kaarsen, 50 ks. kazen, *Dorrepaal en co.*
1 kt. boeken en 4 kn. koopwaren, *van Dorp.*
1 kt. sigaren, 9 vn. wijn en 286 coll. koopwaren, *Wermuth en co.*
1 kt. zijde, 145 coll. koopwaren, 10 kn. medicijnen, 15 do. procelein, 6 do. spiegels, 5 do. provisiën, 150 vs. boter, 55 ks. kazen en 12 bn. goniezakken, *van den Broek en Veeckens.*
2 kn. leder, 6 do. koopwaren, 7 do. manufact., 150 vs. boter, 29 ks. kazen en 20 vn. erwten, *C. Damnitz en co.*
2 kn. manufact., 2 do. sigaren en 24 kn. wijn, *J. J. Volkert.*
36 coll. koopwaren, 42 kn. provisiën en 200 vs. boter, *van Maanen en co.*
2 kn. sigaren, 9 vn. koopwaren en 128 kn. wijn, *Jacobson en co.*
1550 marmeren steenen en 18 kn. koopwaren, *Salomonson en Meijer.*
12 kn. en 16 bn. manufact. en 92 kn. koopwaren, *Bahlmann en co.*
1 kt. messen, 27 kn. en 1 baal lijnwaden, *N. H. M.*
24 coll. diversen en 20 vn. zilveren munt, *Gouvernement.*
334 vs. boter, 78 kn. provisiën, 100 vs. loodwit, 50 vn. bier, 1050 ks. zeep, 10 kn. wijn, 25 ks. kazen en 33 coll. koopwaren, *Order.*

Uitvoer.

Naar Altona (Hamburg) per schip *Marina Christina*, gez. C. Voss.

4827 pik. suiker, 1870 ps. koehuiden en 13 pik. koffij, *C. Damnitz en co.*

AANVOER TE SOERABAIJA.

VAN DEN 12 TOT 20 FEBRUARIJ 1863.

Aanvoer.

Van Stokholm, per Zw. schip *Leiderij*, gez. Engleend.

1927,60 pik. ijzer, *Fraser Eaton en co.*
3138,25 " " *P. Kervel en co.*
5 vn. teer, 25 planken, 30 spieren, *Gezagvoerder.*

Van Batavia per het Ned. schip *Java Packet*, gez. D. Crap Hellingman.

20 kn. blad-koper, 3000 pik. rijst, 10 balen goenie zakken, 10 kn. 5/4 Pappen Dranken, 6 kn. groenten, 20 ledige leggers, *Fraser Eaton en co.*
12 coll. manufacturen, 1081,86 pik. ijzer, *Arnold en Zonen.*
4000 stuks koffij zakken, *N. H. M.*
22 coll. diversen, *Gezagvoerder.*

Van Nederland per het Ned. schip *Soerabaija Packet*, gez. S. C. J. Olivier.

8 coll. sigaren, 50 coll. koopmanschappen, 3 coll. diversen, *Hill Broekman en co.*
216 coll. diversen *N. H. M.*
1 coll. sigaren, 52 coll. manufacturen, 152 coll. dranken, 40 coll. diversen, *Schimmelpenninck en co.*
285 coll. diversen, 9 coll. manufacturen, *B. van Leeuwen en co.*
2 " papier, *Le Roy en co.*
250 vs. boter, 3 coll. koopmanschappen, 75 coll. diversen, *D. Mauritz Martens.*
5 coll. koopmanschappen, 12 coll. dranken, 72 coll. diversen, *Torchiana en van der Elst.*
49 coll. koopmanschappen, *Arnold en Zoon.*
6 " manufacturen, 6 coll. koopmanschappen, 16 coll. diversen, *B. J. van Eck en co.*
1 Rijtuig, 55 coll. manufacturen, 2 coll. kramerijen, *E. Ten Brinck en co.*
19 coll. manufacturen, *Mathieu Ebbs Ruys en co.*
69 " manufacturen, *P. Kervel en co.*
4 " koopmanschappen, *Adam en co.*
10 " manufacturen, *B. Kopersmit en co.*
1 rijtuig, 5 coll. manufacturen, *Karthaus en co.*
50 coll. diversen, *W. Cores de Vries.*
32 " " *Gebr. Gimberg en co.*
1 " koopmanschappen, *Gumprich en Strauss.*
1 " medicijnen, *S. M. Polak.*
519 " diversen, *Gebr. van Delden.*
73 " manufacturen, 100 vs. boter, 30 coll. koopmanschappen, *J. F. van Leeuwen en co.*
62 coll. koopmanschappen, 13 coll. manufacturen, *Bahlman en co.*
4 " sigaren, *B. J. van Eck en co.*
5 " verfwaren, *E. Ten Brinck en co.*
150 vs. boter, 100 vs. loodwit, 100 ks. genua-olie, 8 kn. zakken, 13 coll. wijn, 72 coll. koopmanschappen, 10 coll. manufacturen, *Mc. Lennan en co.*
1093 coll. diverse koopmanschappen, manufacturen, provisien en dranken, *Order.*

AANGEBRAGTE REGALEN te Batavia,

VAN DEN 20 TOT 24 FEBRUARIJ 1863.

Van Singapore per stoomb. *Koningin der Nederlanden.*

1 pakje James Ranson Batavia.
1 kistje gem. JIH F. G. Pfeiffer.
No. 794
1 pakje J. Hemmes, Singkawang per mail-steamer via Batavia.

Van Menado per stoomb. *Menado.*

1 krandj. H. Matthes.
1 kistje N. Broers.

Van Singapore per Stoomb. *Batavia.*

1 kistje gem. AIH No. 1.

Van elk in deze Courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet

H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP, BATAVIA.